

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

LANKĖSI LR SEIMO NARIŲ DELEGACIJA – **Petras Maksimavičius** 3

MINĖJIMAI

MININT DIDŽIAŠIAS LIETUVIŲ TAUTOS TREMTIS – **Darius Vilimas** 6

ŠVIETIMAS

PRAĖJUSIEJI MOKSLO METAI LIETUVIŠKOSE MOKYKLOSE

PUNSKO DARIAUS IR GIRĖNO MOKYKLOJE – **Dalia Makauskienė** 8
 VIDUGIRIŲ PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE – **Gražina Kibyšienė** 12
 PUNSKO KOVO 11-OSIOS LICĖJUJE – **Alicija Krakauskienė, Birutė Vaičiulienė** 18

KULTŪROS BARUOSE

NEGROK, JURGELI... – **Asta Pečiulienė** 22
 PRABĖGO DAR VIENERI „DŽŪKIJOS“ CHORO VEIKLOS METAI –
Božena Bobinienė 24

KALBOS KERTELĖ

PREKYBOS CENTRE – **Birutė Burdinaitė-Ołów** 26

SKELBIMAI

Viršeliuose:

Prie Kauno Vyčio (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)
 Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos dienos akimirka (Tomo Bernecko nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
 ul. A. Mickiewicza 23
 tel. (+48) 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny,
 ul. Wileńska 9
 tel. / faks. (+48) 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
 Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Ołów
 Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
 KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
 Rasa Žukauskienė, Jurgita Stankauskaitė, Božena Bobinienė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2023-06-27

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

Publikacija yra jėdine poglądy autorė/ów i nie moze być utozsamiaina z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrzných i Administracji.

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmoningumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo ir televizijos remimo fondas (gauta parama per projekto įgyvendinimo laikotarpį – 8000 eurų).

SPAUDOS,
 RADIO IR
 TELEVIZIJOS
 RĖMIMO
 FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Vasara visados man siejasi su vaikų atostogomis ir šurmuliu prie mūsų krašto ežerų. Gal dėl to, kad akis nuo vaikystės taip įpratusi, bet nieko gražesnio man nėra už tuos tolimus horizontus, žiūrint nuo mūsų kalvų, ir kur ne kur tyvuliuojančius ežerus. Nežinau, ar žinote, kad kiek už Punsko miestelio važiuojant Ramonų link yra kalnelis, nuo kurio (geriausiai žiūrint pro žiūroną) matosi trys bažnyčios: Punsko, Vidugirių ir Seinų. Yra tokių vietų, kur atrodo, anot Antano Baranausko – „kalnai ant kalny, o ant tų kalny kalnai ir maži kalneliai“. Ypač vasarą atsiskleidžia šio krašto grožis. Galbūt visiems sava šalis gražiausia. Sulaukėme vasaros, taigi akis gali prisisotinti spalvų ir vaizdų, kad atminty išsaugotų per visą žiemą.

Biržely, kaip įprasta daugybę dešimtmečių, prasideda atostogos mokyklose. Po 10 mėnesių užtrukusio kruopštaus darbo suole – pagaliau laisvė ir poilsis. Tad „Aušroje“ siūlome Jums paskaityti apie praėjusius mokslo metus. Šįkart rašome apie tris mūsų krašto lietuviškas mokyklas: Punsko Dariaus ir Girenėno pagrindinę, Vidugirių pagrindinę ir Punsko licėjų. Kitame numeryje publikuosime Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos 18-ųjų darbo metų pasiekimus, Punsko ir Suvalkų vaikų darželių darbo akimirkas. Galbūt nuotraukose rasite ir savo vaikučius arba anūkelius. Gal kam mokyklinė tematika neįdomi, tačiau nepamirškime, kad lietuviškos mokyklos yra svarbiausios palaikant mūsų bendruomenės tautinį tapatumą.

Šiame „Aušros“ numeryje nemažai ir pavasario kultūrinio gyvenimo aidų.

Geros ir smagios Jums vasaros, mieli Skaitytojai!

Lankėsi LR Seimo narių delegacija

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

LR Seimo pirmininko pavaduotojo Pauliaus Saudargo vadovaujama LR Seimo narių delegacija susitiko su mūsų krašto lietuvių organizacijų, švietimo, kultūros įstaigų vadovais bei savivaldybininkais. Delegacijos sudėtyje buvo taip pat LR Seimo pirmininko pavaduotojas Julius Sabatauskas, Seimo nariai Algirdas Sysas, Liuda Pociūnienė, Beata Pietkiewicz, Edmundas Pupinis, Česlav Olševski, Vilija Aleknaitė-Abramkienė. Minėti politikai dalyvauja Lietuvos ir Lenkijos tarparlamentinės asamblėjos veikloje. Ji neseniai, pasibaigus pandemijai, atnaujino darbo susitikimus ir tęsia 1997 m. įkurtos Asamblėjos darbus.

Asamblėjos darbo principus ir tvarką reglamentuoja Statutas. Lietuvos Seimas, kaip ir Lenkijos Seimas, sudaro delegaciją iš 20 Seimo narių, priklausančių įvairioms jo

frakcijoms (proporcingai pagal frakcijų narių skaičių). Pagal nusistovėjusią tradiciją, Asamblėjos delegacijos pirmininkas yra vienas iš Lietuvos Seimo ir Lenkijos Seimo bei Senato pirmininkų pavaduotojų. Asamblėja posėdžiauja plenarinėse sesijose, vykstančiose du kartus per metus pakaitomis Lietuvoje ir Lenkijoje.

LR Seimo delegacijos vizito tikslas buvo susipažinti ir įvertinti Lenkijos lietuvių švietimo ir kultūros padėtį, išklausti, kokių bendruomenė turinti problemų ir lūkesčių.

Svečiai vizitą pradėjo apsilankydami Berznyko kapinėse, kur pagerbė 1920 m. žuvusių Lietuvos karių ir savanorių atminimą. LR konsulate Seinuose įvyko susitikimas su Seinų miesto burmistru Arkadiušu Novalskiu (Arkadiusz Nowalski). Jo metu miesto vadovas papasakojo apie įvairius projektus, kuriais siekiama

Berznyke prie Lietuvos savanorių kapų

Petro Maksimavičiaus nuotr.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje

didinti šio krašto atsparumą įvairioms išorės grėsmėms.

Seinų miesto burmistras delegacijos nariams priminė, kad jam pradėjus eiti vadovo pareigas pavyko susitarti su Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla dėl miesto skolos šiai švietimo įstaigai gražinimo. Nuo mokyklos įsteigimo 2005-aisiais daug metų tuometinė miesto administracija neišmokėdavo visos mokyklai priklausančios subvencijos sumos ir tokiu būdu atsirado išsiskolinimas. Jis pabrėžė, kad labai vertina tai, jog pavyko taikiai susitarti, o susitarimas finansiškai buvo naudingas tiek vienai, tiek kitai pusei. Mokykla atgavo teisėtai jai priklausiusias lėšas ir buvo išvengta daug kainuojančio bei tokiais atvejais ilgai trunkančio teismo proceso. Miestas taip pat laimėjo, kadangi buvo nutrauktas ilgai besitęsęs konfliktas, kuris finansiškai ir įvaizdžio požiūriu buvęs nenaudingas savivaldybei. Be to, Vysk. A. Barausko fondas vėliau dalį gražintų lėšų paaukojo miesto reikmėms.

A. Novalskis atkreipė dėmesį į tai, kad Seinų kraštui būtų naudinga, jeigu Lietuva labiau investuotų į prie valstybinės sienos esantį pasienio ruožą, kuris sovietmečiu buvo paverstas „negyvenamąja teritorija“. Iš ten iškeldinus ar ištrėmus gyventojus

liko pilkoji zona, kuri ligi šiol nesulaukė reikiamo dėmesio. Pasak jo, praėjo daug dešimtmečių, tačiau ši teritorija toliau organiškai nesusijungusi su Lenkijos pasieniu – nėra pakankamai plečiama kelių infrastruktūra, neatsiranda iniciatyvų pagyvinti šioje vietoje ekonomikos plėtrą. Miesto vadovas pridūrė, kad tai ypač svarbus klausimas, kadangi Lenkiją ir Lietuvą vadinamajame Suvalkų koridoriuje šiuo metu, neskaitant žvyrkelių ir siaurų asfaltuotų kelių, jungia tik du sausumos keliai ir vienas geležinkelio ruožas. Jeigu tokių jungčių būtų žymiai daugiau, laimėtų visi: tai būtų naudinga

vietos gyventojams bei būtų pagerintas abiejų šalių saugumas. Pasak jo, abi valstybės turėtų kreipti daugiau dėmesio į Lietuvos ir Lenkijos pasienio regioną, plėtoti investicijas, kurti naujas darbo vietas, kadangi tik šitaip galima didinti gyventojų atsparumą įvairioms išorės grėsmėms ir taip pat išvengti nesutarimų tautiniu pagrindu, kokie tvyroję čia ilgus dešimtmečius.

LR konsulato Seinuose vadovas Genadijus Mackelis pabrėžė, kad šie Seinų miesto burmistro keliami klausimai jau sprendžiami. Neseniai Marijampolėje vykusiame abiejų šalių infrastruktūros ministrų ir ekspertų susitikime priimti sprendimai sparčiau plėtoti kelių infrastruktūrą. Per kelerius metus turėtų būti atnaujinti ar naujai nutiesti keliai, kurie dar labiau sujungtų abipus sienos esančias savivaldybes, – kalbėjo konsulato vadovas.

Taip pat žiniasklaidoje vis dažniau minima, kad kai kurie keliai bus pritaikyti kariniams tikslams. Vieną jų ketinama nutiesti šalia Berznyko – Kapčiamiesčio ir Lietuvoje esančio karinio poligono link. Jis bus pritaikytas sunkiasvorės karinės technikos judėjimui ar gabenimui.

Svečiai apsilankė taip pat Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje, kur juos pasveikino direktorius Algirdas

Susitikimas Punske

Suvalkų lietuvių vaikų darželyje

Vaicekauskas, o mokiniai parodė nuotaikingą meno programą. Delegacijos vadovas Paulius Saudargas padėkojo „Žiburio“ bendruomenei už prasmingą lietuviybės darbą ir pabrėžė, kad šis kraštas strategiškai svarbus ir nepaisant įvairių iššūkių reikia išlaikyti stabilią padėtį, investuoti į žmogiškąjį potencialą, remti čia gyvenančią lietuvių bendruomenę.

Darbo susitikimo metu kalbėta apie lietuvių švietimo finansavimo Lenkijoje ypatumus, vadovėlių mokykloms leidybą, Lietuvos paramą įvairiose srityse. A. Vaicekauskas pabrėžė, kad „Žiburio“ mokyklos darbas be Lietuvos finansinės paramos būtų sunkiai įsivaizduojamas, mat apie 30 % išlaidų apmoka Lietuvos valstybė. Pasak jo, reikėtų reformuoti Lenkijoje tautinių mažumų mokyklų finansavimą ir įvesti kokybinį svertą, t. y. mokyklos, kuriose mokoma tautinės mažumos kalba, turėtų gauti papildomą finansavimą. Direktorius padėkojo už paramą mokytojams, kultūros ir muzikos specialistams, už kurių mokiniams vedamus užsiėmimus primoka Lietuvos valstybė. Sakė, jog šis profesionalų darbas kelia mokyklos ir lietuvių kalbos prestižą visuomenėje.

„Aušros“ redaktorė Irena Gasperavičiūtė iškėlė vadinamojo Kresų muziejaus klausimą. Pasak jos, LLD

netrukus ketina raštu kreiptis į Seinų parapijos kleboną, kad būtų leista ant buvusios Seinų kunigų seminarijos rūmų sienos pakabinti 2009 m. LR konsulato Seinuose iniciatyva pagamintą atminimo lentą, kurioje lenkų ir lietuvių kalbomis pažymėta, jog šiuose rūmuose 1826–1915 m. mokėsi ir dirbo daug iškilų asmenybių, tarp kitko, Lietuvos himno autorius Vincas Kudirka. Ji sakė, kad anksčiau leidimas nebuvo išduotas, kadangi klebonas aiškino, jog bus restauruojamas pastatas. Šiuo metu, baigus remontą, tokia lenta galėtų papuošti minėtą pastatą. I. Gasperavičiūtė taip pat pažymėjo, jog reikia spręsti Lietuviškos menės klausimą. Patalpos 2017/18 m. buvo atnaujintos Lietuvos valstybės lėšomis, tačiau apie tai nėra jokios informacijos. Lietuviškoje menėje įrengta ekspozicija taip pat neatspindi lietuvių indėlio į šio krašto istoriją. Todėl šiuos klausimus reikėtų skubiai spręsti. „Aušros“ redaktorė parodė svečiams skaidres su nufotografuotais menėje eksponuojamais daiktais ir įvairiais plakatais, skelbimais.

Punske parlamentarai susitiko su Punsko savivaldybės viršaičiu Vytautu Liškausku bei lietuvių organizacijų, švietimo ir kultūros įstaigų vadovais. Nemažai laiko skirta vadovėlių lietuviškoms mokykloms

leidybos klausimui. „Aušros“ leidyklos direktorius Sigitas Birgelis pažymėjo, kad per keletą metų padėtis labai pablogėjusi, leidykla negali tinkamai planuoti savo darbo. Mat negauna iš Lenkijos švietimo ministerijos jokių garantijų, kad už leidyklos parengtus ir išleistus vadovėlius ministerija sumokėsianti. Tokia situacija jau buvo pasitaikiusi ir leidykla patyrė didžiulių nuostolių.

Susitikimo metu aptartas mokyklų finansavimo klausimas. Svarstyta, ar būtų prasminga vaikus iš Seinų krašto į Punsko licėjų kiekvieną dieną vežioti mokykliniu autobusiuku. Viena vertus, galbūt atsirastų daugiau norinčiųjų mokytis licėjuje, kita vertus, tai komplikuoūtų popamokinius užsiėmimus, kadangi mokiniai po pamokų negalėtų dalyvauti įvairiose repetici-jose. Taip pat kiltų pavojus uždaryti bendrabutį, kuriame šiuo metu dalis mokinių gyvena. Be to, bendrabutis ir ateityje gali būti reikalingas, jeigu padaugėtų norinčių mokytis Punsko licėjuje moksleivių iš Suvalkų.

Svečiai nuvyko ir į Suvalkus, kur apsilankė lietuvių vaikų darželyje, apžiūrėjo pastatą, kuriame netrukus pradės veikti lietuviška pagrindinė mokykla, susipažino su Lietuvos valstybės lėšomis 2022 m. nupirkto pastato remonto planais ir eiga. Tartasi, kaip ateityje ši besikuriantį lietuvių švietimo ir kultūros centrą išlaikyti, kelti lietuvių kultūros, kalbos matomumą ir girdimumą Suvalkuose. Parlamentarai pasidžiaugė, kad kelerius metus trukusios diskusijos apie lietuviškos mokyklos kūrimą Suvalkuose virto realiais darbais ir netrukus šiame mieste gyvenančių lietuvių padėtis žymiai pagerės. Padėkojo Suvalkų lietuvių atstovams už ryžtą ir pastangas plėsti švietėjišką ir kultūrinę veiklą. „Pasiteisino Evangelijoje minimas posakis: Prašykite, ir gausite. Ieškokite, ir rasite. Belskite, ir jums bus atidaryta“, – kalbėjo svečiai.

Minint didžiąsias lietuvių tautos tremtis

DARIUS VILIMAS

Birželio 14-oji. Gedulo ir vilties diena... Šiomet ji ypatinga. Sukanka 70 metų nuo paskutinių masinių lietuvių tautos trėmimų. Turbūt nėra nė vienos lietuvių šeimos, kurioje nebūtų tremtinių ar politinių kalinių.

Žinoma, 1953 m. trėmimai, palyginti su prieš tai buvusiais, buvo menki ir paskutiniai. Tų metų pradžioje mirus sovietiniam diktatoriui J. Stalinui, Maskvoje prasidėjo jo įpėdinių pjautynės dėl valdžios. Kremliaus vadovams nelabai rūpėjo tolesnės represijos, o valstybei po kiek laiko pradėjo vadovauti (paša-

linęs L. Beriją) N. Chruščiovas, paskelbęs Staliną nusikaltėliu ir leidęs grįžti gimtinėn ne tik tremtiniams, bet ir sovietinėse koncentracijos stovyklose (vadinamajame GULAGE) kalėjusiems politiniams kaliniams.

Pirmieji suėmimai ir tremtys prasidėjo tuoj po Lietuvos okupacijos 1940 m. birželį. Jau tų metų vasarą lietuvių komunistų vadeivų nurodymu buvo suimti žymiausi tarpukario visuomenės ir politikos vadovai, dauguma intelektualinių lyderių, beveik tūkstantis žmonių. Pirmoji masinė Lietuvos gyventojų tremtis įvykdyta prieš pat Vokietijos ir Sovietų Sąjungos karą, 1941 m. birželio 14–17 d. – į atšiauriausias Sibiro vietas išvežta apie 18 tūkst. lietuvių. Jų likimas buvo pats žiauriausias, nes šių žmonių išgyveno tik apie trečdalį.

Antrojo pasaulinio karo pabaigoje, Raudonajai armijai grįžus į Lietuvą, prasidėjo antrasis šios tragedijos veiksmas. Šįkart dėl bolševikų planų lietuvių tautos atžvilgiu jau niekas neturėjo jokių iliuzijų. Sovietų okupantai ir vietiniai jų parankiniai nusprendė palaužti tautą senu, dar carinės Rusijos naudotu metodu – masinėmis trėmtimis į atšiauriausius raudonosios imperijos regionus. Tiesa, bolševikai carinę valdžią pralenkė savo žiaurumu. Buvo tremiamos ištisos tautos, apkaltintos nebūtu

lojalumu okupantams: čečėnai, Krymo totoriai, kalmukai, Pavolgio vokiečiai ir kiti. Baltijos tautų nuspręsta visų neištremti (yra žinių, kad planuota ištremti iki 70 % visų lietuvių, bet J. Stalinas kažkodėl sumažino skaičių iki dešimtadalio), o tik palaužti jų pasipriešinimo valią ir kartu atskiesti ištuštėjusius mūsų miestus ir miestelius rusakalbių sovietų kolonistų ordomis. Komunistinio „rojaus“ nešėjai baisiai pasipiktino, kad vietos gyventojai visai nepanoro kurti naujosios santvarkos, paremtos prievarta, žiauriomis represijomis.

Latvijoje ir Estijoje partizaninis karas truko neilgai ir nebuvo labai nuožmus (daugelis latvių ir estų vyrų paguldė savo galvas rytų fronte kovodami su sovietais), o Lietuvoje okupantams sekėsi prastai. Vadina moji sovietų valdžia apsiribojo tik didžiaisiais miestais ir tais miesteliais, kur stovėdavo sovietų karinės įgulos. Žiauresnis ir ilgesnis partizaninis karas su sovietų okupantais vyko tik Vakarų Ukrainoje, kur priešintis atėjūnams padėjo pati gamta (kalnai, dideli ar pelkėti miškai).

Masiniai trėmimai Lietuvoje atsinaujino 1945 m. Iš pradžių okupacinei valdžiai trūko ir patirties, ir padėjėjų. Bet partizaniniam karui nerimstant, pradėtos didžiulės „planinės“ tremtys, parengtos Maskvoje. Štai 1948 m. pavasarį (vadinamoji operacija „Vesna“) iš Lietuvos ištremta daugiau kaip 40 tūkst., 1949 m. pavasarį (operacija „Priboj“) – beveik 30 tūkst., 1951 m. rudenį (operacija „Osen“) – dar per 20 tūkst. žmonių. Iš viso per 1940–1953 m. trėmimus

Paminklas tremtiniams Būdvietyje, Lazdijų rajone

Darius Vilimo nuotr.

Paminklas Būdviečio krašto žmonėms, nukentėjusiems per Lietuvos okupacijas 1795–1918, 1940–1991, knygnešiams, politkaliniams, tremtiniams ir partizanams

iš Lietuvos buvo ištremta (daugiausia į Sibirą, Krasnojarsko kraštą ir Irkutsko sritį) mažų mažiausiai 132 000 lietuvių. Apie 70 % visų tremtinių buvo moterys ir vaikai. Jie gyveno ir dirbo sunkiausius darbus taigoje ir tundroje, galima sakyti, už dyką.

Masinais trėmimais stengtasi ne tik įbauginti Lietuvos gyventojus, kad nesipriešintų okupacinei valdžiai ir neremtų partizanų. Pradėjus kurti kolūkius, paaiškėjo, kad absoliuti dauguma šalies gyventojų visai nenori į juos eiti. Tokius besipriešinančius naujajai baudžiavai sovietinė valdžia išvadino buožėmis ir liaudies priešais ar reaktionieriais, taip pat trėmė. Tremiama būdavo ištisomis šeimomis,

nepasigailima nei kūdikių, nei senelių. Labai dažnai šeimos tyčia būdavo išskiriamos ir išvežamos į skirtingas tremties vietas, nutolusias viena nuo kitos šimtus ar tūkstančius kilometrų... Pasitaikydavo, kad neradus tremiamųjų namuose būdavo ištremiami jų kaimynai. Kad tik būtų pasiektas viršininų nurodytas tremtinių žmonių skaičius!

Masinės tremtys nebuvo vienintelė lietuvių tautos genocido forma. Nereikia užmiršti, kad dar per 150 000 lietuvių dirbo sovietiniuose konclageriuose, nubausti už tikrus ar sufalsifikuotus (jų labai daug) kaltinimus. Sovietiniai saugumiečiai net varžėsi, kas daugiau sugalvos tokių sąmokslų istorijų...

Visi šie žiaurūs nusikaltimai pradėjo aiškėti tik pasmerkus Stalino kultą 1956 m., o didžiulis jų mastas – dar po 30 metų, jau gorbáčiovinės pertvarkos metais, Sovietų Sąjungos istorijos saulėlydyje.

Žinome, kad namo į Lietuvą sugrįžo du trečdaliai visų tremtinių, didesnė dalis amnestuotų politinių kalinių. Bet tautai padaryta didžiulė žala. Vien iš šalies išvežtųjų skaičius viršija Stalino nurodytus 10 % visų gyventojų.

Partizaniniame kare žuvo daugiau kaip 26 tūkst. partizanų ir panašus skaičius sovietinės valdžios pakalikų. Kovose su okupantais netekome geriausių žmonių, mūsų tautos žiedo. Bolševikų žiaurumo sukrėsti Lietuvos gyventojai kuriam laikui nuščiuvo, suvaryti į kolūkius ir fabrikus. Tačiau lietuvių tauta nebuvo palaužta, ką įrodė vėlesni įvykiai. Pasipriešinimo sustabdyti nepajėgė nei ginkluoto pasipriešinimo sutriuškینimas (primename, kad paskutinis ginkluotas Lietuvos partizanas žuvo tik 1965 m.), nei masinės gyventojų tremtys. Kova už Lietuvos laisvę tęsėsi kitomis formomis (be ginklo) ir niekada nenutrūko...

Lietuvos Nepriklausomybės priesaušryje tūkstančiai tremtinių vaikų ir anūkų vežėsi namo savo giminių ir artimųjų kaulus iš tolimiausių Sovietų Sąjungos kampelių. Tūkstančiai tremtinių kapų liko neperkelti, nors iki pat nesenų laikų patriotiškai nusiteikęs jaunimas kasmet važiuodavo jų tvarkyti. Dabar, prasidėjus karui Ukrainoje, Rusijos valdžia sistemingai naikina visus išlikusius atminties ženklus. Kryžiai ir kiti paminklai žvėriškai niokojami ir likviduojami. Bet iš mūsų atminties to neištrinsi. Gal reikėtų sukurti plačiai prieinamą kuo smulkiausio lietuvių kapų ir lagerių tinklo buvusioje SSRS interneto portalą?

Į amžinybę iškeliavo mūsų brolis
A. A. ANTANAS ŠLIAUŽYS
iš Ožkinių.

Ačiū giminėms, kaimynams, draugams, pažįstamiems, kurie palydėjo Jį į amžinojo poilsio vietą. Nuoširdžiai dėkojame giesmininkams už gražias giesmes, kunigui už gedulingas šv. Mišias.

Liūdentys sesuo Genutė ir brolis Kazimieras

PRAĖJUSIEJI MOKSLO METAI LIETUVIŠKOSE MOKYKLOSE

Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje

DALIA MAKUSKIENĖ

Birželio 23-iąją Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje baigėsi dar vieneri mokslo metai. Pabaigos šventė dovanavo šypsenas ir svajones apie atostogas pas močiutę ir senelį ar prie jūros, vaisinius ledus ir keliones. Šie mokslo metai buvo neeiliniai, kupini gražių ir šviesių įspūdžių, įvykių, nuotykių.

Mokslas yra viena iš svarbiausių gyvenimo vertybių. Vaikai mokykloje dažnai nesupranta, kodėl jiems reikia mokytis. Jaunimas nemano, kad nesimokydamas nežinos ir nemokės jokių pagrindinių dalykų. O juk reikėtų šlovinti mokslą, nes tik dėl jo žmonės pasiekia aukštumas, lavina save ir kitaip žvelgia į pasaulį. Senovėje niekas negalėjo įsivaizduoti, kad

ateities pasaulis bus toks civilizuotas bei sukurs tiek daug skirtingų ir vertingų dalykų, dėl kurių žmogui bus patogiau gyventi ir dirbti.

Kiekvieni mokslo metai prabėga šuoliais, vis įvyksta kas nors nauja, nepakartojama. Mūsų mokykloje kaip paprastai vyko daug... Visų pirma mokėmės, dalyvavome konkursuose, varžybose, rengėme meno programas, pasitikome svečius, keliavome, šokome, dainavome. Šiais mokslo metais mūsų mokykloje mokėsi 210 vaikų (lietuviškose klasėse 156 mokinukai, lenkiškose – 54, tarp jų 2 ukrainiečiai).

2022-ųjų rugsėjį atsivėrė durys... Atsivėrė naujos, neišmatuojamos mokymosi ir pažinimo galimybės

bei erdvės. Jau mokslo metų pradžioje trečiokės Irmina Makauskaitė ir Paulina Miloncytė bei ketvirtokai Sara Agurkytė ir Matas Kupčinskas noriai dalyvavo Šiaulių Medelyno progimnazijoje vykusioje Tarptautinėje mokinių dailės parodoje „Gražiausi žodžiai Tau, Mokytojau“. Spalio 13 d. Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje vyko koncertas mokytojams. Visi mokiniai buvo linksmi, nes norėjo karštai pasveikinti savo mokytojus, mokyklos darbuotojus bei direkciją. Lietuviškų ir lenkiškų klasių mokinių savivalda kartu su globėjomis Vida Uzdiliene ir Alicija Berneckiene surengė programėlę. Nuaidėjo daug gražių žodžių. Direktorius padėkojo mokytojams už jų darbą. Pasveikino mokytojus pensininkus, kurie šią dieną taip pat buvo drauge. Skambėjo gražios dainos ir muzikos kūriniai.

Spalio 17 d. LR konsulato Seinuose vadovas suorganizavo ekskursiją į Druskininkus. Dalyvavo mokiniai iš Vidugirių, Seinų ir Punsko mokyklų. Tai buvusi dovana moksleiviams, pasiekusiems aukščiausius mokymosi rezultatus. Išvyka buvo nuostabi ir nepakartojama. O spalio 21-ąją į mūsų mokyklą atvyko svečiai iš Vilniaus Martyno Mažvydo progimnazijos. Jie

Iš Punsko mokyklos archyvo

parodė mums nuotaikingą programėlę. Visi maloniai pabendravome, pasidalijome įspūdžiais.

Spalio 27 d. Balstogėje vyko 2010 metais gimusių ir jaunesnių vaikų Palenkės vaivadijos 3x3 krepšinio varžybos. Susirinko 11 komandų iš visos vaivadijos. Puikiai žaidę Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos krepšininkai laimėjo visus savo susitikimus ir tapo vaivadijos čempionais. Turime tikrai darbščių ir talentingų vaikų, kurie drąsiai kovoja su Balstogės, Lomžos, Augustavo ar kitų vaivadijos miestų mokyklų komandomis. Manome, jog auga puiki pamaina dabartiniams Punsko Kovo 11-osios licėjaus krepšininkams.

Lapkričio 9 d. ketvirtų, penktų, šeštų klasių mokiniai lankėsi Olštino planetariume, stiklo gamykloje Olštineke, Žalgirio mūšio vietoje ir naujai atidarytame muziejuje. O lapkričio 24 d. VIII b kl. kartu su „Žiburio“ moksleiviais nuvažiavo į Berznyko, vėliau į Seinų kapines, kur minute tylos pagerbė ten palaidotus kareivius. „Žiburio“ mokykloje vyko užsiėmimai su Lietuvos kareiviais.

Lapkričio 25 d. mūsų mokyklos trečiokai su auklėtoja Danute Svetlauskiene ir mokytoja Julija

Zielinskiene lankėsi Marijampolėje. Dalyvavo edukaciniuose užsiėmimuose, kurių metu susipažino su popieriaus gamybos istorija bei patys pasigamino nuostabių paveikslėlių iš popieriaus. Mokinukai sužinojo, ant ko pasaulyje rašyta iki atsirandant popieriui ir kas paskatino ieškoti naujų priemonių. Išgirdo apie Lietuvoje užsius popieriaus malūnus ir popieriaus gamybos raidą šalyje. Naudodami didinamuosius stiklus nuodugniai tyrinėjo skirtingus popieriaus pavyzdžius: apžiūrėjo XIX a. įspūdingo storio (1282 lapų apimties) ir rankų darbo lapų knygą, drauge tyrinėjo kadaise mieste klestėjusių spaustuvių popierių. Praktinėje dalyje patys trečiokai sėmė popieriaus masę į specialius sietelius, spaudė, presavo, sausino, o pasitelkę visą kūrybiškumą ir dekoravimo priemones, iš popieriaus masės, žiedlapių bei siūlų sukūrė unikalią kompoziciją, kuri galiausiai tapo rankų darbo popieriumi.

Gruodžio mėnesį antrokėliai ir trečiokai dalyvavo Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejaus rengiamuose nuotaikinguose užsiėmimuose „Kūčių tradicijos ir burtai“. Tokia išvyka – tai Kultūros

paso teikiama galimybė. Užsiėmimų metu buvo aptarti advento laikotarpio ir Kūčių dienos bruožai Suvalkijoje. Mokiniai galėjo palyginti Kūčių dienos darbus, ritualus, jų reikšmę su senosiomis ir dabartinėmis šeimų tradicijomis. Praktinėje dalyje susipažino su skirtingo pobūdžio Kūčių vakaro burtais: skaičiavimu, pėdavimu, rašymo, traukimo ir kt.

Sužinojo apie dovanų dovanojimo tradiciją ir iš baltojo molio pasigamino žaisliukų Kalėdų eglutei, juos dekoravo. Kiekvienam padovanota simbolinė kalėdinė dovanėlė. Gruodžio 22 dieną visa Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos bendruomenė susitiko svetainėje. Čia drauge giedojo giesmes, sveikinome vieni kitus. Mokyklos savivaldos atstovai paskelbė gražiausiai atlikto kalėdinio papuošalo konkurso rezultatus.

Naujųjų 2023-ųjų metų pradžioje, sausio 4 d., mūsų mokyklos mažiausieji stebėjo Drakoniuko teatro šiltą ir nuotaikingą spektaklį „Stebuklinga adata“. Susipažino su elfe ir siuvėju. Jis stebuklinga adata siuvo pasakų personažų ir superherojų apdarus. Deja, praradęs savo adatą, siuvėjas tapo piktas, nelaimingas ir net negalėjo pagelbėti į keblią situaciją pakliuvusiam Kalėdų Seneliui. Spektaklyje skambėjo smagios dainos, vaikai drauge su veikėjais sprendė svarbius klausimus ir buvo pakviesti pažaisti, pašokti kartu su Kalėdų Seneliu, elfe ir siuvėju.

Sausio 13-osios rytą Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos languose sužibo žvakių liepsnelės. Tą dieną VIII b klasės

Iš Punsko mokyklos archyvo

mokiniai priminė skaudžius mūsų istorijos faktus. Jie papasakojo, kaip 1991 metų sausį Lietuvai patyrus sovietų karinę agresiją tūkstančiai šalies žmonių drąsiai gynė atkurta Lietuvos Nepriklausomybę.

Sausio 18 d. mūsų mokykloje vyko Senelių šventė, kurią suorganizavo ketvirtų klasių mokiniai su auklėtojomis. Šią dieną vaikai pabendravo su savo seneliais, pasidžiaugė jais ir už viską, viską padėkojo, nes kasdien gal ir užmiršta arba neturi tam laiko. Juk seneliai, kaip ir tėvai, yra labai svarbūs mūsų gyvenime. Tai užtarėjai, šiluma ir meilė. Jei kas nesiseka ar tėveliai kartais pasibara – kurgi bėgsi, jeigu ne pas močiutę ar senelį?.. Močiutės rankos švelniai apkabina, paglosto plaukus, o senelis tyliu, bet tvirtu balsu paguodžia ir užjaučia.

Vasario 10 d. mokykloje viešėjo aktorių trupė „Teatriukas“ su spektakliu „Žalia gyva“. Šie svečiai įkvėpė mus muzikai, šokiui ir lietuviškam žodžiui. Dalijomės patirtimi ir kaip paprastai atradome ką nors nauja...

Vasario 14 d. visus sutikome žo-

džiais: „Mes žaidžiam, mes tylim, mes jaučiam, kad viens kitą mylim.“ O pasitikėdami jauniausių savivaldos narių žavesiu, kerinčiomis šypsenuomis, bendravimo laisvumu patikėjome jiems su širdelėmis pasitikti ir sveikinti mokytojus, draugus. Mokiniai turėjo galimybę pasirinkti širdelę su viena minties apie meilę dalimi ir visą dieną ieškoti antros, o tuo pačiu ir sau draugo. Juk tai buvo Valentino diena.

Nuo vasario mūsų mokykloje buvo įgyvendinama sveikatos stiprinimo programa „Bėgame dėl sveikatos“. Ji skirta rūkymo profilaktikai. Programoje dalyvavo IV klasių mokiniai. Per šešias pamokėles buvo siekiama pagilinti mokinių žinias apie cigarečių rūkymo pasekmes, formuoti jų neigiamą požiūrį į rūkymą, stiprinti mokinių motyvaciją nerūkyti ateityje. Šios programos koordinatore – mokyklos psichologė Danguolė Makauskienė. 2022/2023 mokslo metais mokykla vykdė ir Lenkijos edukacinės programos „Palaikyk formą!“ projektą „Rūpindamiesi

sveikata, išvengiame ligų!“. Minėtos programos tikslas – jaunimo sveikų įpročių ugdymas, skatinant aktyviai gyventi ir rinktis subalansuotą mitybą, bei kiekvieno asmens laisvės pasirinkti akcentavimas. Šiuo tikslu pirmąją pavasario dieną mokykloje lankėsi dietologė Rasa Žukauskienė. Susitikime gauta daug žinių bei atsakymų į rūpimus klausimus. Sužinojome, kas tai yra mitybos piramidė ir kokia jos reikšmė. Įdomu buvo ir tai, kad visi dirbome grupėmis, ieškojome atsakymų į pateiktus klausimus.

Vasario 10–11 d. vyko V jubiliejinis konkursas „Grįžulai“. Jame gyvai dalyvavo atlikėjai iš visos Lietuvos, o nuotoliniu būdu – lietuviai iš viso pasaulio, tarp jų penki Punsko pagrindinės mokyklos mokiniai, kuriuos ruošė mokyti. Irena Kalinauskienė. Mūsų mokyklos moksleiviams Simonai Ivoškaitei skirta I vieta, Villiamui Šidlauskui – II vieta. Diplomantėmis tapo Natalija Lipnickaitė ir Wanesa Gontar.

Vasario 16-ąją mokykloje šventėme Lietuvos valstybės atkūrimo dieną. Pasakojome apie šventės svarbą ir istoriją. Skyrėme Lietuvai gražiausias lietuvių poetų eiles, patriotines dainas, muzikos kūrinį. Juk Tėvynė – ne tik žodis. Tai mūsų žemė. Tai mūsų kalba. Tai mūsų istorija... Pirmokai ir antrokai Lietuvą sveikino jaudinančiomis dainelėmis, skambiais muzikos akordais. III a klasės mokinukai parodė spektaklį „Gedimino sapnas“. Jį suvaidino taip pat Vaikų teatrų festivalyje Seinuose bei Marijampolės Jono Totoraičio progimnazijos bendruomenė.

Vasario 21 dieną penktų klasių mokiniai pakvietė švęsti Užgavėnes. Jie pavirto ožiais, burtininkais, raganomis, Lašininiu ir Kanapiniu. Pristatė Užgavėnių tradicijas ir žaidimus bei pakvietė bendram šokiui. Visi linksmi praleidom laiką. Pasivaišino saldainiais ir skaniais pyragais. Kitą dieną mūsų moky-

kloje viešėjo Marijampolės Jono Totoraičio progimnazijos IV klasės moksleiviai su mokytoja Liuba Stankevičiene. Svečiai atvežė muzikinį spektaklį bei nuoširdžiai pabendravo su mūsų trečiokais.

Kovo 11-oji – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena. Lietuva 50 metų buvo okupuota. Šiomet VI a klasė su auklėtoja paruošė programėlę apie neužmirštamus Lietuvai ir lietuviams įvykius. Po to nuvyko į Kampučius prie paminklo, skirto Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui.

2022 m. pabaigoje mokiniai pakviesti dalyvauti kūrybiniame konkurse „Mūsų kalbinis kultūrinis kraštovaizdis“. Jį rengė Lituanistų sambūris drauge su Valstybine lietuvių kalbos komisija, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu, Lietuvių kalbos institutu, Lietuvių kalbos draugija. Konkursui nusiųsta per 150 darbų. Jame dalyvavo moksleiviai iš visų Lietuvos regionų mokyklų bei iš JAV, Lenkijos, Airijos, Norvegijos. Rezultatai paskelbti kovo mėnesį. Mūsų mokyklos moksleiviams skirta III vieta – komiksas „Lietuvybė Punsko Seinų Suvalkų trikampyje“ (Rimas Vitkauskas, Dovydas Baguckas, Patricija Balytaitė), komiksas „Tas

laisvės nevertas, kas jos negina“ (Gabija Stoskeliūnaitė, Inesa Nevulytė, Onutė Radzevičiūtė, Sara Pykytė).

Velykos – gamtos atbudimo, pavasario džiaugsmo ir linksmybių šventė. Šia proga vyko viktorina. Mokiniai noriai dalyvavo, atliko užduotis apie šventės papročius ir tradicijas, velykinius kiškius, margučius. Žiūrovai mokėsi velykinių giesmių, o jiems pianinu pritarė mokytoja Irena Kalinauskienė. Džiugu, kad neužmirštame tradicijų, laukiame švenčių ir pasitinkame jas su džiaugsmu.

Balandžio 21 d. II a klasės mokiniai dalyvavo šokių šventėje „Bitute pilkoji“, kurią organizuoja Suvalkų lietuviai. Tai buvo jau trečioji tokia šventė. „Trepšiuko“ šokėjai pašoko du folklorinius šokius – „Dują“ ir „Čeverykus“. Po šventinio koncerto visi pasimokė folklorinių ratelių ir žaidimų. Juos pristatė folkloro ansamblių vadovė Angelė Bapkauskienė.

Balandžio 27 d. mūsų mokyklos mokiniai Lucija Stankevičiūtė (IV b kl.), Olivija Venslauskaitė (IV b kl.), Patricija Jonuškaitė (V a kl.), Lena Krakauskaitė (V a kl.), Dovydas Baguckas (V b kl.), Rimas Vitkauskas (V b kl.), Weronika Bednarko (VI b kl.), Aleksandra Poźniak (VI b kl.), Augustina Zdanytė (VII kl.)

bei mokytojos Alicija Berneckienė, Zita Ivoškienė ir Violeta Vainienė (kurios paruošė mokinius konkursui) dalyvavo diplomų ir dovanų įteikimo šventėje Seinų krašto muziejuje. Konkurso dalyviai ir laureatai apdovanoti diplomais ir dovanėlėmis.

Balandžio 27 d. trečių ir ketvirtų klasių mokiniai lankė Vilnių ir Trakus. Dalyvavo edukaciniuose užsiėmimuose, stebėjo sostinės panoramą, klausė pasakojimų apie Lietuvos senovę ir aršias kovas. Ekskursijos lavina, džiugina, suteikia jėgų ir pagyvina svajones. Iš tiesų smagu keliauti su draugais, mokytojais, klasiokais. Gegužės mėnesį vyriausieji mokiniai nuvyko į Zakopanę, lankė Krokuvą, Osvencimą. Penktokai ir šeštokai viešėjo Gdanske, įsiklausė į Baltijos jūros ošimą, aplankė įdomias ir spalvingas vietas.

Negalime pamiršti, kad kiekvienais mokslo metais, pavasarį, mūsų mokinukai noriai dalyvauja Lenkijos lietuvių draugijos organizuojamuose konkursuose. Tai puiki proga patikrinti savo gebėjimus, žinias, taip pat pabendrauti ir sužinoti viską nors naują. Šiomet laureatams skirta dovana – ekskursija į Kauną.

Gegužės 22 d. anglų kalbos mokytojos Irena Misiukonienė ir Alicija Čėplienė suorganizavo mūsų mokyklos mokiniams konkursą, kurio metu jie galėjo sužinoti, ar daug moka, daug žino ir supranta. Buvo dvi kategorijos: 4–6 klasių ir 7–8 klasių. Visi dirbo nedidelėmis grupėmis. Jiems teko atsakyti į keliolika klausimų. Konkurso tikslas – patikrinti anglų kalbos gramatikos, teksto supratimo, rašybos taisyklių ir anglų kultūros žinias. Mokiniai įtemptai dirbo, suko galvas, kad pateiktų teisingus atsakymus.

Gegužės 19 d. Vilniuje vyko Nacionalinio mokinių kūrybos darbų konkurso „Lietuvos kovų už laisvę ir netekčių istorija“ laureatų ir jų mokytojų apdovanojimų renginys. Jį suorganizavo Lietuvos gyventojų

genocido ir rezistencijos tyrimo centras su partneriais – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentu prie Krašto apsaugos ministerijos, Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija. Renginys vyko Tuskulėnų rimties parko memorialinio komplekso oficineje. Labai džiugu, kad buvo pakviesti ir mūsų mokyklos mokiniai Inesa Nevulytė, Odeta Nevulytė, Rokas Jankauskas, Aleksandras Vaznelis. Jie konkursui pateikė filmą „Kelionė pramintais partizanų takais“. Drauge su šiais moksleiviais darbavosi mokytojai Onutė Vaznelienė ir Tomas Berneckas. Sukurtas filmas – tai pasakojimas apie mūsų krašte veikusius partizanus Jurgį Kriškčiūną-Rimvydą, Vytautą Prabulį-Žaibą, Juozą Lukšą-Daumantą bei jų ryšininkes Veroniką Judickaitę-Grigutienę ir Teklę Pauliukonytę-Kalvinskiene. Konkurso tikslas – ugdyti mokinių pilietiškumą, skatinti jų domėjimąsi Lietuvos okupacijų ir laisvės kovų istorija, ugdyti mokinių tiriamuosius ir praeities rekonstrukcijos gebėjimus, kritinį mąstymą, puoselėti istorinę atmintį. Šiais metais konkurse dalyvavo 910 mokinių. Jie pateikė rašinius, piešinius, maketus, filmus, pateiktis ir muzikos kūrinius. Yra kuo didžiulotis, nes mūsų filmas pelnė III vietą.

Dar vienas išbandymas, o gal ir laimėjimas šiais mokslo metais – tai filmas „Stebuklingo brangakmenio beiėškant“. Jo kūrėjai – septintokai ir mokytojų kolektyvas: Marytė Malinauskienė, Dalia Makauskienė, Jūratė Pykienė, Genutė Vaznelienė ir Tomas Berneckas. Sukurti šį filmą mus paskatino poetas, rašytojas V. V. Landsbergis, kuris besilankydamas mūsų mokykloje pateikė daug vertingų žinių. Pabendraavę su šiuo talentingu žmogumi, kibome į darbą ir vykdėme pedagoginę inovaciją. Perskaitėme knygą „Arklio Dominyko kelionė į žvaigždes“, visi

drauge parašėme scenarijų, ir taip pamažu gimė filmas. Jį parodėme savo draugams, mokytojams bei atvykusiems svečiams prieš pat atostogas. Sulaukėme daug šiltų atsiliepimų, gražių žodžių. Dabar galime drąsiai teigti – tai buvo šauni kelionė...

Šiomet minime 90-ąsias Dariaus ir Girėno žūties metines, todėl jiems skyrėme Mokyklos dieną. Birželio 15-ąją vyko iškilmingas koncertas, atvyko garbingų svečių, dalyvavo visa mokyklos bendruomenė bei tėveliai. Sakoma, ilgalaiškės tampa tos šventės, kurios sukurtos dvasinių vertybių pagrindu. Ne išimtis yra ir svarbi mūsų Mokyklos diena. Mokykla, kaip ir šeima – tai artimi ir brangūs žmonės. Todėl laimingi tie, kurie turi puikią mokyklą, šeimas ir brangių žmonių ratą. Tai didžiulė vertybė.

Reikėtų pasidžiaugti ir mūsų mokyklos aikštele. Ji nauja, šviesi, graži, su lietuvišku akcentu – Gediminaičių stulpais. Smagu čia vaikams pažaisiti, pabėgioti, laukti mokyklinio transporto. Mūsų mokykloje visada linksma ir džiugu. Mokykla – tai dirbtuvės, kur formuojamas augančios kartos mąstymas. Reikia tvirtai laikyti ją rankose, jeigu nenorime paleisti iš rankų ateities.

Taip nepaprastai užbaigdami mokslo metus visi tikrai nusipelnė visų vasaros teikiamų malonumų. Gražios, šiltos, smagios ir – svarbiausia – sveikos vasaros visiems! Nepakartojamų vasaros atostogų įspūdžių, brangieji!

2022/2023 mokslo metus Vidugirių mokykloje su šypsena sutiko gražus, nors ir negausus, mokinių būrys, jų tėveliai ir mokytojai. Rugsėjo pirmąją padėkojome ilgametei mokyklos direktorei Onutei Samulevičienei ir šiltai pasveikiname naują direktorių – energingą, jauną mokytoją Dovydą Nometką. Nuo pirmų mokslo metų dienų prasidėjo intensyvus darbas, susipynęs su įvairiomis išvykomis ir šventėmis, kitais mokykliniais renginiais. Po dvejų metų ribojimų sugrįžo visos tradicinės šventės. Susikūrėme ir naujų veiklų.

ŠVENTĖS, MINĖJIMAI

2022 m. rugsėjo 26 d. mūsų mokykloje paminėjome Europos kalbų dieną. Kai kurie mokiniai apsilanko pasirinktos šalies vėliavos spalvų drabužiais, kiti pasidarė vėliavėles. Visą dieną stengėmės kalbėti įvairių šalių kalbomis, kurias mokame. Spalio 13 d. kaip kiekvienais metais šventėme Mokytojų dieną. Mokiniai paruošė labai smagią programėlę. Ją pradėjo jauniausi mūsų mokyklos šokėjai. Patys vyriausieji surengė mokytojams stojamuosius egzaminus į garsų Vidugirių universitetą. Visi mokytojai įstojo, gavo diplomus ir medalius. Vėliau mokiniai apdovanojo mokytojus gražiomis gėlėmis.

Lapkričio 30 d. į Vidugirių mokyklą atvyko garbūs svečiai ir atvežė pasakas. Šią staigmeną mokiniams padovanojo Senjorų klubas „Avilys“, veikiantis „Lietuvių namuose“ Seinuose. Onutė Buračiauskienė paskaitė Vytės Nemunėlio kūrinių „Meškiukas Rudnosiukas“. Pasaką „Stalėlis, avinėlis ir lazda“ skaitė Danutė Gausienė. Dar viena mūsų viešnia Celina Grizevičienė kažkada lankiusi Vidugirių mokyklą, tai papasakojo apie savo vaikystę ir mokykloje praleistas dienas.

Prieš Kalėdas visa Vidugirių mokyklos bendruomenė susitiko prie Kūčių stalo. Mokiniai parodė

Vidugirių pagrindinėje mokykloje

GRAŽINA KIBYŠIENĖ

šventinę programą su giesmėmis, tėveliai galėjo pasigrožėti savo atžalomis. Visi pabendravo prie balta staltiese užtiesto Kūčių stalo su tradiciniais valgiais. Tai gera proga stabtelėti ir pasigėrėti akimirka, pabūti čia ir dabar.

Kaip kiekvienais metais, ir šiemet mokykloje prisiminėme Sausio 13-osios įvykius, pagerbėme tragiškai žuvusius už tėvynės laisvę didvyrius. Dalyvavome pilietinėje iniciatyvoje „Atmintis gyva, nes liudija“ – mokyklos languose uždegėme vienybės ir atminimo žvakutes. Vėliau vyko minėjimas. Mokiniai priminė tos kraupios nakties įvykius, aptarė jų prasmę, skaitė eiles, skambėjo gražūs žodžiai apie Lietuvą, dainos.

Po dvejų metų pertraukos Vidugirių mokykla vėl prisipildė smagaus šurmulio. Š. m. sausio 19 dieną į ją rinkosi močiutės ir seneliai – į jau tradicine tapusią Senelių dieną. Mokinukai, mokytojų padedami, svečiams paruošė meno programą. Nuaidėjus

sveikinimo žodžiams, anūkėliai savo mylimus senelius stipriai apkabino ir įteikė dovanėles. Sugrįžę į sceną, mokiniai šoko, dainavo, deklamavo eilėraščius. Mažiausieji sutrepsėjo ratelį „Aviža prašė“. Šokėjams pritarė gyvos muzikos akordai. Išgirdome ne vieną padėkos žodį. Jaunesnieji (0–V kl.) mokinukai dėkojo dainos „Močiute brangi, močiute miela, dėkojame, kad esi“ posmais, o aštuntokės skaitė savo laiškus – padėkas seneliams. Pabaigoje II–VIII klasių mokiniai suvaidino spektaklį „Jausmų pilis“. Seneliai laimingi gėrėjosi savo anūkų pasirodymu, pabendravo prie saldumynų stalo. Girdėjosi mielos šnekos, nuskambėjo ne viena daina.

Sausio 22 d. vyko bene didžiausia mokyklos šventė – mokyklinė eglutė. Gausiai susirinkusius šiltai pasveikino direktorius Dovydas Nometka ir aštuntokė Rita Pečiulytė. Scenoje pasirodė visi mokiniai. Pirmoji dalis tai buvo spalvinga eilėraščių,

dainų ir ratelių pynė. Antroji meno programos dalis – mokinių vaidinimas. Spektaklį „Jausmų pilis“ parodė II–VIII klasių mokiniai (režisierės Onutė Samulevičienė ir Onutė Grėbliūnienė). Dalyviai sulaukė žiūrovų plojimų ir gražių pagyrimo žodžių, o į šventę atvykęs Kalėdų Senelis dar ir dovanų visiems padovanojo.

Vasario 16 dieną 12 val. vyko Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimas. Šis renginys buvo skirtas ne tik mokyklos bendruomenei, bet ir visiems aplinkinių kaimų gyventojams. Mokiniai į sceną įžengė pasipuošę tautiniais drabužiais, mažųjų rankelėse plazdeno trispalvės. Šventės pradžioje visi iškilmingai giedojo Lietuvos himną. Žiūrovams moksleiviai padovanojo nuostabų šventinį koncertą. Priminė svarbiausius istorijos faktus Lietuvos kelyje į nepriklausomybę, deklamavo gražiausias lietuvių poetų eiles, dainavo, sukosi rateliuose. Meno programos pabaigoje nuskambėjo daina „Žemėj Lietuvos“. Prisijungė ir žiūrovai.

Šis renginys – tai visos Vidugirių mokyklos bendruomenės pagarbos ir meilės Lietuvai puokštė. Džiaugiamės gražiai paminėję Lietuvos gimtadienį!

Kovo 16-ąją mūsų mokyklos mokiniai paminėjo Knygnešių dieną. Aštuntokė Rita paruošė pateiktį. Pristatė svarbiausius Lietuvos ir mūsų krašto draudžiamų spaudinių platintojus, papasakojo apie jų patriotinę veiklą, priminė šio sunkaus ir pavojingo darbo svarbą. Mažesnieji mokinukai galėjo trumpai pabūti knygnešiais.

Kovo 21 d. per visas pertraukas buvo linksma ir garsu. Visi moksleiviai pirmąją pavasario dieną

Motinos diena

sutiko smagiais žaidimais. Vaikučiai rungtyniavo, kas greičiau įveiks kliūčių takus, žaidė „smirdantį kiaušinį“, šoko ratelius. Kovo 31 d. įgyvendinta mokinių savivaldos iniciatyva „Aš mokytojas“ – vyresniųjų klasių mokiniai vedė pamokas jaunesniesiems draugams. Romas, Ernestas, Jonas, Rita ir Sandra išbandė save atlikdami mokytojo vaidmenį.

„Mama – gražiausias žodis pasaulyje“ – šis šūkis ir vaikų šypsenos gegužės 26 dieną pasitiko į Vidugirių mokyklą žengiančias mamytės. Mokyklos direktorius ir aštuntokė Rita šiltai pasveikino susirinkusias viešias. Mokiniai iš nuoširdžių žodžių, meilių eilių, džiuginančių dainų, smagių šokių bei skambių muzikos akordų supynė gražią pynę savo mamoms. Vaikučiai įteikė joms gėlių, pavaišino arbata ir saldžiais pyragais. Tai buvo vaikų padėka mylimoms mamytėms ir meilės išraiška.

PAMOKOS BE SIENŲ, SKAMBUČIO IR NUOBODULIO...

Paprastai pamokos vyksta klasėje, kur mokiniai praleidžia didžiausią dalį mokslo metų laiko, kur mokosi sėdėdami suoluose. Iš patirties žinau, kad netradicinės pamokos visada sulaukia didesnio mokinių susidomėjimo. Moksleiviai ne tik smagiai praleidžia laiką, bet ir aktyviai įsitraukia į veiklą. O pamokos muziejuje, medžių paunksnėje ar prie kunigų seminarijos rūmų sienų prabėga greitai, be nuobodulio šešėlių. Mūsų mokykloje tokių pamokų vyko gana daug ir įvairiose erdvėse.

2022 m. spalio 11 d. II–VIII kl. mokiniai su mokytojomis I. Kalinauskiene ir O. Samulevičiene nuvyko į Vygrių nacionalinį parką. Ten dalyvavo edukacinėje pamokoje „Vygrių nacionalinio parko gyvūnija“. Žiūrėjo pateiktą, gyvūnų parodą ir atliko įdomias užduotis. Vėliau su gide lankė Vygrių mišką. Sužinojo daug įdomybių, augalų, vietų

ir ežerų pavadinimų. Vygriuose aplankė bažnyčią ir vienuolyną, matė Vygrių ežerą.

Lapkričio 16 d. II–VIII kl. mokiniai su mokytojomis O. Grėbliūniene, I. Nevulienė, O. Samulevičiene, V. Tumeliene aplankė Druskininkus. M. K. Čiurlionio muziejuje vyko edukaciniai užsiėmimai „Aš ir mano Čiurlionis“. Jų metu moksleiviai susipažino su M. K. Čiurlionio gyvenimu ir kūryba, piešė pastelės technika paveikslus, į kuriuos perkėlė savo įspūdžius, stengėsi pažadinti savo vaizduotę. Kūrybinės valandėlės metu taip pat išgirdo M. K. Čiurlionio simfoniją „Miškas“. Šią dieną dar aplankė Grūto parką, kuriame sukaupta labai daug daiktų, menančių Tarybų Lietuvos laikotarpį.

Gruodžio 2 d. visi mūsų mokyklos mokiniai dalyvavo kalėdiniame susitikime su rašytoju Vytautu V. Landsbergiu „Seku, seku gyvenimą“ Seinų „Lietuvių namuose“. Darželinukai ir pradinukai mokėsi dainuoti dainą apie pelę ir grūdą bei visi kartu kūrė pasaką. Vyresniųjų klasių mokiniai klausėsi rašytojo pasakojimų, dainų, žiūrėjo Vytauto V. Landsbergio ir stovyklautojų sukurtus filmus „Vazonas“, „Atgal“ ir „Šūnes loja, katės moja“. Renginio metu moksleiviai mokėsi kūrybiškumo, savęs pažinimo, atsakingumo. Kalėdinę nuotaiką sukūrė lempučių „dangus“, židinio liepsnelės ir skambūs gitaros akordai.

Kovo 2-ąją mokykloje vyko pizamų popietė „Lietuvių kalba nemiega niekada!“. Projekto sumanytoja – lietuvių kalbos mokytoja Gražina Kibyšienė. Jai talkino istorijos mokytoja Irena Nevulienė, o dalyvavo visi IV–VIII klasių mokiniai. Moksleiviai kūrybingai įsijungė į veiklų organizavimą. Pradžioje persirengę pizamomis spalvotuose atvirukuose įrašė pačius gražiausius, meiliausius žodžius, pasidarė popietės šūki „Lietuvių kalba nemiega niekada!“. Popietę buvo gausu smagių veiklų: Lietuvos geografijos viktorina,

literatūrinė valandėlė, šiek tiek garsus „Šūkių mūšis“, skambus „Naktinukų koncertas“, kurio metu harmonika pagrojo Mantas, akordeonu – Sandra, o gitara skambino ir padainavo Rita. Tuomet lietuvių kalba Vidugirių mokykloje nemiegojo nei dieną, nei naktį. Ji skambėjo rašytojos Bitės Vilimaitės kūriniais, lietuviškų dainų žodžiais, muzikos garsais, netgi krepšinio aidais.

Kovo 29 d. mokykloje viešėjo režisierė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. Ji mokiniams vedė įdomius užsiėmimus „Teatro paslaptys“. Įvairių žaidimų ir pratybų metu moksleiviai lavino balsą ir aktorinius gebėjimus. Kitą dieną visi Vidugirių mokyklos mokiniai dalyvavo pirmosios pagalbos mokymuose, kuriuos vedė gaisrininkas Jonas Komičius. Buvo mokoma tinkamai reaguoti ištikus nelaimėi bei suteikti pirmąją pagalbą. Pirmoji pagalba – tai keli paprasti veiksmai, kuriuos atlikus laiku galima išgelbėti gyvybę. Praktinių įgūdžių įgijimas – pirmosios pagalbos pagrindas.

Balandžio 4 d. darželinukai, II, IV, V, VI, VII ir VIII klasių mokiniai su mokytojomis Irena Kalinauskiene, Gražina Kibyšiene ir Vida Tumeliene viešėjo Marijampolėje, kur dalyvavo edukaciniuose užsiėmimuose „Muzikos garsai“ ir „Margučio magija“. Moksleiviai Marijampolės Petro Kriaučiūno viešojoje bibliotekoje (Multicentre) mokėsi kurti muziką, o Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejuje edukacinės programos metu pasinėrė į margučių marginimo karštu vašku magiją. Susipažino su margučių marginimo tradicijomis. Pažino šiuolaikinius ir tradicinius marginimo būdus, išgirdo apie marginimo karštu vašku subtilybes bei sužinojo apie pagrindinius ornamento elementus, kompoziciją ir simbolius.

Birželio 6 d. IV–VIII klasių mokiniai, lydimi mokytojų D. Valukonytės, G. Kibyšienės ir R. Kmieliauskienės,

Pas Radzevičius

lankėsi Seinuose. Jie dalyvavo Tarptautiniame mokslo festivalyje „Erdvėlaisis Žemė“. Vienas iš šio festivalio renginių vyko Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje. Į jį buvo pakviesti ir mūsų mokiniai. Įdomius chemijos užsiėmimus vedė Kauno technologijos universiteto branduoliniės energetikos specialistas prof. Gediminas Adlys. Jam talkino chemijos mokytoja Danutė Valukonytė. Mokslininkas pasakojo apie atomų branduolių paslaptis. Ši diena dar atnešė ir daugiau malonių staigmenų. Lauke mokiniai pūtė muilo burbulus. Jie ne tik smagiai žaidė, bet ir sužinojo, kaip galima patiems pasigaminti spalvotą burbulų skystį bei burbulų aparatą iš plastmasinio butelio. „Lietuvių namuose“ Seinuose lankė žymaus dailininko ir dailės mokytojo Ryčio Valantino atvežtų vaikų darbų parodą „Pieškime kartu“.

Birželio mėnesį pakvimpa atostogomis... Tada ne tik mokinius, bet ir mokytojus vilioja ošiantys medžiai, klykiančios gervės, palaukėse žydinčios rugiagėlės ir aguonos... Tą vasaros šauksmą išgirdo Vidugirių IV–VIII klasių mokiniai bei

mokytojos Gražina Kibyšienė ir Irena Nevulienė. Birželio 14 d. visi jie sėdo ant dviračių ir patraukė į Bubelius. Poeto Albino Žukausko tėviškėje vyko edukaciniai užsiėmimai. Aštuntokės ir septintokas priminė poeto biografiją, paskaitė kelis jo eilėraščius. Vėliau visi dirbo susiskirstę poromis. Pasirinkę po vieną užkoduotą tekstą, turėjo nuskaityti QR kodą, perskaityti eilėraščio ištrauką ir nufotografuoti kelis vaizdus, kurie tiktų eilėraščiui. Pasirodo, eilėraščiai buvo mūsų krašto poetų: J. Aleksaitės, S. Birgelio, J. Stoskeliūno, A. Žukausko. Mokiniai smagiai dirbo, aiškinosi eilėraščių nesuprantamas frazes, drąsiai ėmėsi „fotoiššūkio“. Kita užduotis – sugalvoti išvykos pavadinimą. Pasisvečiavę Bubeliuose, dviratinkai keliavo toliau – į Seinus. Čia „pasisveikino“ su A. Baranausku, trumpai prisiminė vyskupo ir poeto gyvenimo kelią, asmenybę ir kūrybą. Istorijos mokytoja papasakojo kelias įdomybes apie Seinų Švč. Mergelės Marijos baziliką, buvusią Seinų kunigų seminariją. Kitą dieną mokiniai išsirinko jiems labiausiai patikusį

išvykos pavadinimą. Laimėjo Jono ir mokytojos Irenos šūkis „Poezijos ir lietaus simfonija“. Moksleiviai, nuskaitę dar keletą QR kodų, surinko šūkį „Gimtinė“, grupėmis rašė raktinius žodžius bei individualiai kūrė ketureilius. Aštuntokė Rita Pečiulytė sukūrė pateiktą iš eilių ir surinktų fotokadrų. Išvykai muzikinių atspalvių suteikė Ritos gitara pagrotos ir padainuotos dainos.

KONKURSAI

Vidugirių mokyklos mokiniai aktyviai dalyvavo Lenkijos lietuvių draugijos organizuojamuose konkursuose ir visuose laimėjo prizines vietas. Labai džiaugiamės šiais puikiais laimėjimais.

Lietuvos geografijos konkurse dalyvavo: Romas Žukauskas, V kl., Viktorija Grigutytė, V kl., Mantas Radzevičius, VI kl., Ernestas Žilinskas, VI kl., Jonas Kalinauskas, VII kl., Sandra Černelytė, VIII kl., Rita Pečiulytė, VIII kl. Antrąją vietą laimėjo Sandra Černelytė. Šiam konkursui mokinius ruošė mokytoja Onutė Samulevičienė. Lietuvos istorijos konkurse dalyvavo: Daiva Marcinkevičiūtė, V kl., Mantas Radzevičius, VI kl., Ernestas Žilinskas, VI kl., Jonas Kalinauskas, VII kl., Rita Pečiulytė, VIII kl., Sandra Černelytė, VIII kl. Pirmąją vietą laimėjo Rita Pečiulytė. Mokinius konkursui ruošė mokytoja Irena Nevulienė. VII–VIII klasių lietuvių kalbos ir literatūros viktorinoje pirmąją vietą laimėjo Jonas Kalinauskas, VII kl., Sandra Černelytė, VIII kl., Rita Pečiulytė, VIII kl. Mokinius konkursui ruošė mokytoja Gražina Kibyšienė. Dailiojo žodžio konkurse dalyvavo: Ernestas Žukauskas, 0 kl., Artūras Grigutis, 0 kl., Marcelis Nometka, 0 kl., Karolina Kmieliauskaitė, III kl., Olivija Dzemionaitė, IV kl., Romas Žukauskas, V kl., Mantas Radzevičius, VI kl., Ernestas Žilinskas, VI kl., Jonas Kalinauskas, VII kl.,

Rita Pečiulytė, VIII kl. Nulinukai savo amžiaus kategorijoje laimėjo pirmąsias vietas. VII–VIII kl. kategorijoje Rita pelnė trečiąją, o Jonas antrąją vietą. Mokiniai konkursui ruošė mokytojos Irena Kalinauskienė ir Gražina Kibyšienė. IV–VI klasių lietuvių kalbos ir literatūros viktorinoje mūsų mokyklai atstovavo dvi grupės. I grupė: Olivija Dzemionaitė, IV kl., Natalija Valinčiūtė, V kl., Daiva Marcinkevičiūtė, V kl. II grupė: Romas Žukauskas, V kl., Mantas Radzevičius, VI kl., Ernestas Žilinskas, VI kl. Antrąją vietą laimėjo berniukų komanda. Mokiniai konkursui ruošė mokytoja Gražina Kibyšienė.

Moksleiviai dar dalyvavo ir kituose konkursuose. Konkursui „Sūduvių veikla Seinuose“ II–VII kl. mokinius Edgarą Tumelį, Karoliną Kmieliauskaitę, Gabiją Nevulytę, Oliviją Dzemionaitę, Romą Žukauską, Viktoriją Grigutytę, Daivą Marcinkevičiūtę, Nataliją Valinčiūtę, Ernestą Žilinską, Mantą Radzevičių, Joną Kalinauską paruošė mokytoja Irena Kalinauskienė. Žinių konkurse „Saugus darbas žemės ūkyje“ pirmąją vietą laimėjo Rita Pečiulytė, antrąją Mantas Radzevičius, trečiąją – Ernestas Žilinskas.

Kaip ir kasmet, Vidugirių mokyklos mokiniai dalyvavo jau XXV tarptautinėje velykinio meno parodoje–konkurse. Beveik visi atnešė parodai bent po vieną margutį. Buvo tokių, kurie numargino tris arba daugiau. Vyresnieji atnešė iš popieriaus iškarpytas tradicines liaudiškas užuolaidėles. Daugiausiai darbų pristatė Viktorija Grigutytė. Mokiniai, kurių darbai buvo eksponuojami parodoje, gavo padėkos raštus ir kuklias dovanėles.

Gegužės 11 d. Punsko lietuvių kultūros namuose vyko XX solistų ir duetų lietuviškų dainų konkursas „Dainorėlis“ bei LKN vaikų meno studijos „Puniukai“ koncertas, skirtas jos 20-mečiui bei Tėvelio dienai. „Dainorėlyje“ dalyvavo keturi Vidugirių mokyklos mokiniai: Karolina Kmieliauskaitė, Mantas Radzevičius (II vieta), Jonas Kalinauskas (III vieta) ir Rita Pečiulytė (II vieta). Rita ruošėsi savarankiškai, o kitus mokinius konkursui paruošė mokytoja Irena Kalinauskienė.

KELIONĖS

Šiais mokslo metais Vidugirių mokykloje buvo gausu išvykų – mažiųjų ir rimtesnių. 2022 m. spalio

6 d. II–VIII klasių mokiniai nuvyko į Suvalkus, į kiną. Spalio 18 d. Vidugirių mokyklos moksleiviai ir mokytoja O. Samulevičienė kartu su kitų mūsų krašto mokyklų mokiniais dalyvavo išvykoje į Druskininkus, kurią organizavo Lietuvos Respublikos konsulas Seinuose. Moksleiviai lankėsi Druskininkų amatų centre, kur vyko pamokėlės, bei smagiai ir linksmai praleido laiką baseine. Spalio 28 d. II–VIII klasių mokiniai lankė kapines. Nuvyko į Sankūrų, Paliūnų, Vidugirių ir Pristavonių kaimų kapinaites. Mokiniai pasakojo apie savo vietovių kapines, pasimeldė ir uždegė atminimo žvakeles.

Mūsų mažos mokyklėlės rimčiausia išvyka – ekskursija į Vilnių š. m. balandžio 18 dieną. Be mokinių, joje dalyvavo jaunesniųjų vaikučių maitės, mokytojos Onutė Samulevičienė, Gražina Kibyšienė ir kunigas Povilas Slaminiš. Grupė sostinę lankyti pradėjo nuo Aušros vartų, žygiavo pro Vilniaus rotušę, Signatarų namus ir Vilniaus universiteto pastatus, sustojo prie Prezidentūros, įkopė į Gedimino pilies bokštą, aplankė Arkikatedrą ir Šv. Kazimiero koplyčią. Vėliau lėtai žygiuodami Gedimino prospektu pasiekė Seimą. Ponios Nijolės Balčiūnienės dėka aplankė Seimą, susitiko su profesoriumi Stasiu Tumėnu, stebėjo Seimo posėdį, lankė Konferencijų salę, Seimo koplyčią. Ekskursiją baigė Televizijos bokšto lankymu. Ši išvyka dalyviams suteikė ne tik džiaugsmo, bet ir žinių.

Kartais sulaukdavome kvietimų atvykti į svečius. Balandžio 21 d. visi Vidugirių mokyklos mokiniai su mokytojomis I. Kalinauskiene ir V. Tumeliene smagiai praleido laiką Suvalkų viešbučio „Loft 1989“ salėje. Čia vyko III vaikų šokių šventė „Bitate pilkoji“. Moksleiviai smagiai ir grakščiai sušoko du lietuvių liaudies šokius „Tu, girele Lietuvos“ ir „Bitelė – grikis“. Šokėjams pritarė kapela (akordeonininkas, smuikininkas, būgnininkas) ir dainininkė. Mokiniai

Mokslo metų pabaiga

Aštuntokės su tėveliais

pasirodymui paruošė mokytoja Irena Kalinauskienė. Gegužės 7 d. moksleiviai dalyvavo Punsko lietuvių kultūros namuose vykstančiame Punsko, Seinų, Suvalkų, Vidugirių vaikų sąskrydyje „Pasveikinkim mamytės“. Mūsų mokinukai padainavo gražią dainą „Aš širdyje myliu savo mamą“. Mokinius paruošė mokytoja Irena Kalinauskienė. Gegužės 22 d. IV–VIII klasių mokiniai su mokytojomis Irena Kalinauskiene, Gražina Kibysiene ir Raimonda Kmieliauskiene nuvyko į Poezijos skaitymus Punsko lietuvių kultūros namuose. Be mūsų mokinių, šventėje dalyvavo Punsko ir Seinų lietuviškų mokyklų moksleiviai. Jie savo dainomis, šokiais ir muzika papuošė Poezijos pavasarį. Mūsų mokiniai pritariant gitara padainavo dainą „Atsidūsėjimas“. Savo eiles skaitė Alis Balbierius, Vladas Braziūnas, Elena Karnauskaitė ir mūsų krašto poetas Sigitas Birgelis. Vidugirių mokyklos moksleiviams ypač patiko Vlado Braziūno eilėraščiai apie kuosą Kro. Birželio 2 d. IV,

nauskienė. Vėliau vaikų laukė daug įdomių veiklų: policijos tarnybinių dresuotų šunų pasirodymas, ugniagesių pristatymas apie priešgaisrinę saugą, įvairūs žaidimai, loterija, šokiai, krepšinio žaidynės. Mokiniai galėjo pabendrauti prie vaisių stalo.

Birželio 19 d. Vidugirių mokyklos autobusiukas pasuko ne į Vidugirius, o į Pristavonis. Manto tėveliai Teresė ir Darius Radzevičiai pakvietė visus mokinius pasisvečiuoti. Jie lankė ūkį, berniukai domėjosi didžiuliais traktoriais, krautuvais ir kita ūkio technika, mergaitės glostė veršiukus, rinko ramunėles, pynė vainikėlius. Visi smagiai žaidė, kepė dešreles, vaišinosi čirviniais blynais, ragavo žolelių arbatos, skanavo šokolado iš šokolado fontano, mėgavosi ledais. Dėkojame sodybos šeiminkams Teresei ir Dariui Radzevičiams už šiltą priėmimą, vaišes ir smagiai praleistą laiką.

Birželio 20 d. trys penktokai ir visi VI, VII ir VIII kl. mokiniai dalyvavo ekskursijoje į Kauną.

V, VI, VII ir VIII klasių mokiniai dalyvavo Seinų „Žiburio“ mokyklos šventėje „Vaikai pasitinka vasarą“. Į šį renginį, be mūsų, buvo pakviesti Punsko ir Suvalkų mokyklų ir darželių bei „Boruzėlės“ studijos iš Alytaus vaikai. Šventė prasidėjo meno programa, kurioje pasirodė ne tik šeiminkai, bet ir visi svečiai. Vidugirių mokiniai padainavo dainą „Atsidūsėjimas“.

M o k s l e i v i u s paruošė mokytoja Irena Kalinauskienė. Vėliau vaikų laukė daug įdomių veiklų: policijos tarnybinių dresuotų šunų pasirodymas, ugniagesių pristatymas apie priešgaisrinę saugą, įvairūs žaidimai, loterija, šokiai, krepšinio žaidynės. Mokiniai galėjo pabendrauti prie vaisių stalo.

Birželio 19 d. Vidugirių mokyklos autobusiukas pasuko ne į Vidugirius, o į Pristavonis. Manto tėveliai Teresė ir Darius Radzevičiai pakvietė visus mokinius pasisvečiuoti. Jie lankė ūkį, berniukai domėjosi didžiuliais traktoriais, krautuvais ir kita ūkio technika, mergaitės glostė veršiukus, rinko ramunėles, pynė vainikėlius. Visi smagiai žaidė, kepė dešreles, vaišinosi čirviniais blynais, ragavo žolelių arbatos, skanavo šokolado iš šokolado fontano, mėgavosi ledais. Dėkojame sodybos šeiminkams Teresei ir Dariui Radzevičiams už šiltą priėmimą, vaišes ir smagiai praleistą laiką.

Birželio 20 d. trys penktokai ir visi VI, VII ir VIII kl. mokiniai dalyvavo ekskursijoje į Kauną.

Lenkijos lietuvių draugija suorganizavo šią išvyką konkursų laureatams. Mokiniai dalyvavo edukacijose ir žiūrėjo M. K. Čiurlionio virtualios realybės filmą „Angelų takais“ Nacionaliniame M. K. Čiurlionio muziejuje, svečiavosi Lietuvos karininkų ramovėje bei su gidu lankė Kauną. Tą pačią dieną Vidugirių mokyklos darželinukai bei I–IV kl. mokiniai išsiruošė į Punkską. Naujai atidarytoje žaidimų aikštelėje smagiai pažaidė. Aplankė „Senąją kleboniją“, apie kurią įdomiai papasakojo Aldona Vaitceauskienė. Čia moksleiviai galėjo pamatyti audinių, juostų, senovinių baldų, keramikos dirbinių, margučių. Pabaigoje visi išvykos dalyviai nusipirko ledų ir laimingi grįžo namo.

ŽMOGUS GERUMU GRAŽUS...

Mokykloje aktyviai veikė mokinių savivaldos grupė, užsiimanti labdaros veikla, kuri čia organizavo pyragų ir blynų kepimą, sumuštinių ruošimą ir jų pardavinėjimą. Surinktus pinigus perdavėme Punske gyvenančiai Pečiulių šeimai (jų sūnaus reabilitacijai ir gydymui). Taip pat rinkome plastmasinius kamštelius. Kelis maišus jų nuvežėm į valsčių.

*Išdykusi vaikystė nubėgo už kalnelio,
Nauji takeliai pražydo svajonėmis...*

Bėga metai. Viskam yra pradžia ir pabaiga. Birželio 23 d. 2022/2023 mokslo metus Vidugirių mokykloje sėkmingai baigė 23 mokinukai. Vieniems mokslo metų pabaiga tai tik eilinė diena prieš atostogas, kitiems – atsiveikinimo metas. Šį birželį Vidugirių mokyklą baigė dvi šaunios, muzikuojančios aštuntokės Sandra Černelytė ir Rita Pečiulytė. „Sudie“ pasakė ne tik jos, bet ir mokinukų tėveliai, nes tai jų jauniausios atžalos.

Birželio 23 d. vieni taria „iki pasimatymo“, kiti „sudie“, bet visų laukia vasara. Tad visiems linkiu pailsėti, pasidžiaugti saule. Sveikų ir saugių Jums atostogų!

Punsko Kovo 11-osios licėjuje

ALICIJA KRAKAUSKIENĖ, BIRUTĖ VAIČIULIENĖ

*Prilaikydami, tikrai prilaikydami
viens kitą mes galim būti stipresni,
jaukesni, reikalingi viens kitam...*

(Just. Marcinkevičius)

2022/2023 mokslo metai Punsko Kovo 11-osios licėjuje iš esmės prabėgo įprastai, tačiau būta ir naujų dalykų bei patirčių. Apie visa tai skaitykite šiame straipsnyje, kuris parengtas remiantis ištisus metus kruopščiai rašoma mokyklos kronika ir laikraščio „Dėmesio“ naujam numeriui sukaupta medžiaga.

Šiais mokslo metais mūsų licėjuje mokėsi 108 mokiniai. Iš jų 12 mokleivių (Karolina Agurkytė, Sigita Aleksaitė, Natalija Chšanauskaitė, Aneta Čerlionytė, Emilija Hattingh, Onutė Karaneckaitė, Julija Krakauskaitė, Viktorija Petruškevičiūtė, Erika Stankevičiūtė, Danielius Vaina, Indra Valinčiūtė, Viktorija Zdanavičiūtė) su pagyrimu keliami į aukštesnę klasę. 24 mokiniai įgijo mokyklos baigimo pažymėjimą. Licėjų su pagyrimu baigė Ronaldas Jankauskas.

Nemaža licėjaus mokinių dalis dalyvavo olimpiadose, konkursuose, sporto varžybose. Pats ryškiausias pasiekimas – krepšininkų komandos iškovota ketvirtoji vieta Lenkijos vidurinių mokyklų krepšinio čempionate, kuris vyko birželio mėnesį Gorlicose. Kovoje dėl bronzos medalių punskiečiai nusileido Lodzės komandai 63:73. Rezultatyviausiu čempionato žaidėju tapo Arūnas Matulevičius, nors jis, patyręs traumą susitikime su Stargardo komanda, visose rungtynėse nežaidė. Tai didžiausias Punsko krepšininkų laimėjimas. Pernai mūsų vaikinai buvo penkti Lenkijoje. Reikia paminėti, kad anksčiau Balstogėje vyko

Punsko licėjaus mokiniai Prahoje

Palenkės vaivadijos I lygos vidurinių mokyklų berniukų krepšinio varžybų finalai, kur Punsko licėjaus krepšininkai iškovojo pirmąją vietą. Birželio 20 dieną krepšininkai ir jų treneris Darius Valinčius buvo mokykloje iškilmingai sutikti ir pagerbti.

Kitas reikšmingas pasiekimas – Onutės Karaneckaitės iškovota trečioji vieta V Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiadoje. Dalyvauti joje pirmą kartą buvo pakviestos ir užsienio lietuviškos mokyklos. Olimpiadai pasiruošti padėjo mokytoja Alicija Krakauskienė. Tos pačios mokytojos paruoštas moksleivis Ronaldas Jankauskas dalyvavo anglų kalbos olimpiadoje. Nors laureatu netapo, pasiekė labai gerą rezultatą II olimpiados etape. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro paskelbtame nacionaliniame mokinių konkurse „Lietuvos kovų už laisvę ir netekčių istorija“ Onutės

Karaneckaitės rašinys „Nepažinę skausmingos praeities, nesukursime šviesesnės ateities“ pelnė I vietą. Tai keturių šeimų, Onutės prosenelių, pasakojimai apie karo metu patirtus išgyvenimus. Mokinę ruošė mokyt. Onutė Vaznelienė. Onutė Karaneckaitė taip pat dalyvavo Lietuvių kalbos olimpiadoje Druskininkuose bei Tarptautiniame piešinių ir suvenyrų konkurse „Laisvės kelias“, kuriame jai buvo skirta III vieta.

Licėjaus mokiniai kasmet dalyvauja LLD organizuojamuose konkursuose. Žinių apie Lietuvą konkurse-viktorijoje Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos ir Romo Kalantos metams paminėti varžėsi beveik visi licėjaus mokiniai. Klausimus ir užduotis konkursui parengė licėjaus mokytojai Birutė Vaičiulienė, Onutė Vaznelienė ir Vytautas Budzeika. Pirmiausia Kahoot programoje moksleiviai atsakinėjo į 40 uždarytų klausimų,

naudodamiesi mobiliojo ryšio priemonėmis. Po to varžėsi atskirų klasių šešios komandos. Laimėtojams – jų buvo net 45 – surengta pažintinė-educacinė išvyka į Kauną.

LLD organizuojamas dailiojo žodžio konkursas vyko Seinų „Žiburio“ mokykloje. Čia I vietą laimėjo Gabija Petruškevičiūtė, II – Viktorija Petruškevičiūtė, III vieta skirta Rimui Rėkui. Konkursui pasiruošti padėjo lietuvių kalbos mokytoja Birutė Vaičiulienė.

Punsko licėjaus šokių grupė „Šalčia“ Lietuvos vaikų ir moksleivių šokių grupių, ansamblių, šokių studijų konkurso „Aguonėlė“ nacionaliniame ture laimėjo I vietą. Teisę dalyvauti Lietuvos nacionaliniame ture „Šalčia“ iškovojo kiek anksčiau regioniniame ture. Tuomet punskiečiai savo grupėje laimėjo pirmąją vietą.

Konkurse „Kalėdų tradicijos įvairių tautų kultūroje“, kurį suorganizavo Augustavo edukacijos centras, dalyvavo ir III vietą pelnę antros klasės mokinių komanda, kuriai talkino mokytoja Darija Vyšniauskienė. O pirmųjų klasių mokinių grupė dalyvavo Seinų sanitarinės ir epidemiologinės stoties organizuojamame konkurse „Rūkyti ar nerūkyti – štai klausimas“, kurio užduotis buvo sukurti plakatą. Ingai Krakauskaitei

skirta III vieta. Merginoms talkino pedagogė Violeta Vainienė.

Džiaugiamės, kad mūsų mokykla jau penktus metus iš eilės yra sidabrinė ir patenka į geriausių Lenkijos bei Palenkės vaivadijos licėjų gretas. Edukacinis fondas „Perspektywy“ kiekvienais metais skelbia Lenkijos vidurinių mokyklų reitingą. Punsko Kovo 11-osios licėjus šiemet išsiveržė į 5-ąją vietą Palenkės vaivadijoje ir pirmąja joje tarp visų sidabrinių mokyklų! Visos šalies mastu užėmė 225 vietą! Palyginimui: Suvalkų A. Litynskio vidurinė mokykla atsidūrė 9 vietoje (312 Lenkijoje), Suvalkų M. Konopnickos licėjus – 12 (412 Lenkijoje), o Seinų S. Konarskio licėjus vaivadijos reitinge yra 38 vietoje.

Be įprastų pamokų, mokykloje organizuojami netradiciniai edukaciniai užsiėmimai. Trečių klasių mokiniai kartu su Punsko pagrindinės mokyklos septintokais ir aštuntokais bei auklėtojais ir bibliotekininkėmis dalyvavo kūrybinėse dirbtuvėse Jotvingių ir prūsų gyvenvietėje Ožkiniuose. Čia jaunimas rašė eilėraščius bei kūrė apsakymus, pažino batikos techniką, vaidino ir filmavo, dažė žolėmis, gamino suktines žvakes.

Visi licėjaus mokiniai savo žinias ir gebėjimus tobulino Lietuvos

Respublikos kultūros ministerijos finansuojamo Kultūros paso edukaciniuose užsiėmimuose. Renginio „Nuo Adomo iki Ievos“ metu moksleiviai bandė prisiliesti prie amžinos meilės temos, kuri jaunam, bręstančiam žmogui yra viena svarbiausių! Edukacinėse filmo kūrimo dirbtuvėse „Dėmesio, filmuojam!“ režisierius ir prodiuseris Antanas Gluskinas supažindino su filmo kūrimo etapais, papasakojo, kaip jis kuriamas, nuo ko reikia pradėti, trumpai pristatė pagrindinius filmo kūrybinės grupės narius ir kokius darbus jie atlieka kuriant filmą. Po įvadinės paskaitos, pasiskirstę grupėmis, mokiniai patys kūrė savo filmą. Edukacinių užsiėmimų „1 minutės prisistatymas“ tikslas buvo supažindinti mokinius su savęs pristatymu ieškant darbo, susipažįstant su naujais žmonėmis ar tiesiog ieškant naujų įdomių veiklų.

Licėjaus mokiniai taip pat turėjo galimybę dalyvauti gyvoje istorijos pamokoje. Į mokyklą atvykęs „Teatriukas“ iš Vilniaus parodė spektaklį „Žalia gyva“. Aktoriai Dalia Mikoliūnaitė ir Žilvinas Ramanauskas, pasitelkę nuotraukas, literatūrinę medžiagą, gyvus prisiminimus, kūrybiškai ir jautriai atskleidė Vilniaus ir visos Lietuvos istoriją. O Marytės Vainaitės-Misiukonienės knygos „Punskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“ pristatymo, kurį suorganizavo „Aušros“ leidykla, metu moksleiviai nusikėlė į senąją Punkską, kur „vaikščiodami“ senosiomis miestelio gatvėmis susipažino su anuomet čia gyvenusiais žmonėmis, jų amatais ir veikla.

Punsko licėjaus mokinių grupė su istorijos mokytoja Onute Vazneliene dalyvavo tarptautinėje nuotolinėje pažintinėje konferencijoje „Laisvės kelias istorijos tėkmėje“, kurią suorganizavo Šiaulių „Romuvos“ gimnazija kartu su Radviliškio rajono savivaldybės švietimo ir sporto paslaugų centru. Šioje konferencijoje moksleiviai pristatė pranešimą

Kūrybinės dirbtuvės Jotvingių ir prūsų gyvenvietėje Ožkiniuose

Iš Punsko licėjaus archyvo

Marytės Vainaitės-Misiukonienės knygos „Punskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“ pristatymas

„Jonas Pajaujis – agronomas, visuomenininkas, mokytojas“.

Kaip kasmet buvo planuojama išleisti licėjaus leidinuką „Dėmesio“. Kūrybingų moksleivių grupelė su lietuvių kalbos mokytoja rašė ir redagavo straipsnius, rinko medžiagą jau 76-am laikraščio numeriui. Deja, dėl labai sudėtingos „Aušros“ leidyklos finansinės padėties licėjaus periodinis leidinys šiemet nepasirodė. Svarstome, kokiomis sąlygomis tęsime jau apie 30-ies metų „Dėmesio“ leidybinę tradiciją. Už ikšiolinį ilgametį bendradarbiavimą ir prasmingą labdarą mūsų licėjaus bendruomenei nuoširdžiai dėkojame „Aušros“ leidyklos direktoriui Sigitui Birgeliui ir mums talkinusiems darbuotojams.

Mokykloje vykdoma ir projektinė veikla. Įgyvendinant projektą „Punsko-Rygos draugystės tiltas“ meno grupių dalyviai su mokyklos direktoriumi Alvydu Nevuliu ir savivaldos

globėja Irena Nevulienė viešėjo Rygos lietuvių vidurinėje mokykloje. Dalyviai apžiūrėjo Rygos lietuvių mokyklos teatro būrelį (vad. Izabelė Visockaitė-Kokarė) pasirodymą, skirtą Baltų vienybės dienai, ir projekto „Baltų literatūros savaitė“ dalyvių K. Donelaičio poezijos montażą (vad. Daina Isakienė). Šventę vainikavo Punsko licėjaus šokių grupės „Šalčia“

(vad. Asta Pečiulienė) ir choro „Pašešupiai“ (vad. Dainius Pavilionis, koncertmeisteris Raimundas Martinkėnas) koncertas. Jo metu Rygos lietuvių mokyklos bendruomenei buvo pristatytas

Punsko Kovo 11-osios licėjus – jo istorija, dabartinė veikla ir pasiekimai. Projekto „Gintaro takais“ pagrindinė partnerė – Klaipėdos aukštoji jūrreivystės mokykla. Geriausi licėjaus mokiniai lankėsi Klaipėdoje. Čia viešėjo minėtoje mokykloje, dalyvavo edukaciniuose užsiėmimuose, aplankė Lietuvos jūrų muziejų, buvo nuvykę į Palangą. Abu projektus finansavo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

Licėjyje įvyko tradiciniai renginiai: Pirmokų krikštas, Padėka už krikštą, Kalėdų susitikimas, Šimtadienis, Paskutinis skambutis, Dzinguliukai. Minėtos Lietuvai brangios datos: Sausio 13-oji, Vasario 16-oji, Kovo 11-oji, Knygnešių diena, Gedulo ir vilties diena. Mokiniai dalyvavo susitikime su poetais Poezijos pavasario metu. Moksleiviams surengtos ekskursijos į Prahą, Budapeštą, Vieną, Rygą, Taliną. O Lietuvos Respublikos konsulas Seinuose suorganizavo išvyką mūsų lietuviškų mokyklų mokiniams į Druskininkus.

Rusijos ir Ukrainos karui besitęsiant, mokinių savivalda surengė labdaros ir paramos akciją „Laisva Ukraina – laisvi ir mes“. Šios akcijos metu surinkta 2240 zł. Pinigai pervesti į sąskaitą Lietuvoje ir tuo pačiu

Iš Punsko licėjaus archyvo

Gedulo ir vilties dienos minėjimas

Šokių grupė „Šalčia“ su vadove Asta Pečiulienė

prisidėta prie „Radarom“ akcijos, kurios tikslas buvo nupirkti Ukrainai multifunkcinius taktinius radarus.

Punsko licėjaus lankėsi įvairios svečių delegacijos. Apsilankęs Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininkas Vladas Sungaila su tremtiniais pasakojo apie trėmimus į Sibirą. Kauno Jono Jablonskio gimnazijos viešnagės metu gimnazijos direktorė Danguolė Miškinienė ir Punsko licėjaus direktorius Alvydas Nevulis pasirašė bendradarbiavimo sutartį, kurioje išpareigojo skatinti mokytojus ir mokinius dalyvauti įvairiuose šių mokyklų organizuojamuose projektuose, kūrybinėse veiklose, renginiuose bei organizuoti bendrus renginius (susitikimus, diskusijas), kviesti mokyklų darbuotojus dalyvauti konferencijose ir seminaruose. Susitikimas baigėsi J. Jablonskio gimnazijos mokinių grupės „Way“ koncertiniu pasirodymu licėjaus sporto salėje. Į licėjų taip pat buvo atvykę su koncertu Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos liaudiškų instrumentų klasės mokiniai (vad. Aušra Ulinskienė). O visai neseniai svečiavosi grupė mokytojų iš

Lietuvos, kuriems vadovavo Šakių „Žiburio“ gimnazijos lituanistė Danutė Aniulienė. Pedagogams, dalykinių metodinių būrelių pirmininkams papasakojome, kaip dirbame, kaip vyksta ugdymo procesas, lietuvių kalbos mokymas mūsų mokykloje, su kokiomis problemomis susiduriame. Nuspręsta ir ateityje dalintis gerąja patirtimi, mokytis vieniems iš kitų.

Gyvenimo ratas toliau sukasi... Atėjo lauktos atostogos, bet netrukus vėl mus pasitiks rugsėjo pirmoji. Planuodami didaktinį-auklėjamąjį darbą svarstysime, kaip toliau dirbti,

ką galima daryti kitaip, kad mūsų veikla būtų dar efektyvesnė, prasmingesnė. Suvokiame, kad darbas su jaunimu reikalauja vis daugiau energijos, pasiaukojimo, sugebėjimų, vis naujų sumanymų. Tai pastebi mokslo metus apibendrinami ir mūsų mokiniai. Mokinys mėgsta būti dėmesio centre, jis nori vis ką įdomaus sužinoti. Ir taip turėtų būti... Bet mokiniai labai skirtingi, skiriasi jų gebėjimai ir gyvenimo tikslai. Vieni dėkoja mokytojams už pasiaukojimą, vertina išvykas, galimybę mokytis gimtąja kalba, rinktis įvairius popietinius būrelius, kiti nori mažiau ribojimų mokykloje ir „normalių santykių“. Suprantame, kad reikia stebėti kiekvieną vaiką, atsižvelgti į kiekvieną individualiai. Mokytojai aišku, kad nepaprastai svarbus dalykas mokinio vidinė motyvacija, kurios šiandien labai pasigendama. Mokinys turi žinoti, kam jis moko, todėl taip svarbu ta linkme dirbti visai mokyklos bendruomenei. Mes, mokytojai, rašome, kad mus suprastų, kalbame, kad išgirstų, skaitome, kad augtume... Stenkimės visi kartu, kad mūsų licėjus, vienintelis toks pasaulyje, būtų vertas pasididžiavimo, kad jį baigusieji surastų tinkamą vietą gyvenime, išlaikytų tautinį sąmoningumą, turėtų moralinį stuburą.

Choras „Pašešupiai“ Kovo 11-osios koncerte

Negrok, Jurgeli...

ASTA PEČIULIENĖ

Gegužės 20 d. du Punsko lietuvių kultūros namų ansambliai – kapela „Klumpė“ (vad. Artūras Pečkaitis ir Arūnas Lekešys) ir liaudiškų šokių grupė „Vyčiai“ (vad. Asta Pečiulienė) – pakvietė žiūrovus į savo metų koncertą, pavadintą „Negrok, Jurgeli“. Šis koncertas – tai lietuvių liaudies muzikos, dainų, šokių ir sveiko humoro pliūpsnis. Be abejo, didžiausias krūvis tenka „Klumpės“ muzikantams, kurie akompanuoja ne tik dainininkams, bet ir šokėjams, pagroja dar ir keletą instrumentinių kūrinių. Didžiulę dalį melodijų yra aranžavę kapelos vadovai A. Pečkaitis ir A. Lekešys.

Koncerto metu skambėjo jau girdėtos ir visai naujos „Klumpės“ dainos, kaip antai: „Tamošiaus pagavimas“ (V. Juozapaičio muz., S. Žlibino žodž.), lietuvių liaudies romansas „Žvaigždė“, „Laiko upės“ (B. Mūro muz. ir žodž.), „Kaipgi gražus, gražus“ (J. Švedo muz., A. Vienažindžio žodž.). Kapela pagrojo ir tris naujus instrumentinius kūrinius: „Čyru vyru, duok pipirų“ (D. Daknio

muz.), „Vasiliausko polką“ (V. Juozapaičio muz.) ir „Grok, Jurgeli“ (A. Bražinsko muz.).

„Vyčiai“ šiais metais gali pasidžiaugti dviem šokėjų grupėmis – vyresniųjų ir jaunimo. Jie stengiasi kasmet paruošti naujų šokių, patraukti žiūrovų akį repertuaru įvairove, nuotaika ir charakteriu. Vyresnieji šiam koncertui paruošė

„Aneliukės-Marceliukės polką“ (R. Markūno choreogr., liet. liaud. muz.), „Apsukinį“ (St. Vaitkevičiaus choreogr., liet. liaud. muz.) bei „Olimpą“ (J. Galdikienės choreogr., liet. liaud. muz.). Jaunimo grupė pašoko „Tirvilijoną“ (R. Tamučio choreogr., A. Rakšnio muz.) ir „Ūsanyką“ (J. Danio choreogr., J. Lechavičiaus muz.).

Ryškus koncerto akcentas buvo Valento Uzdilos grojamas valsas „Ramunė“ (D. Daknio muz.). „Klumpės“ vadovai nusprendė pakviesti buvusį ilgametį kapelos muzikantą ir duoti peno žiūrovui, pasigėrėti Valento rankų traukimos armonikos garsais. Valentas mums dar buvo labai reikalingas ir grojant „Marceliukę“. Jo armonikos garsai gražiai papuošė šį kūrinių.

Vis dėlto paskiri koncertiniai numeriai – tik pusė sėkmės, kad ir kaip puikiai būtų atlikti. Neką mažesnis vaidmuo tenka scenari-

jui – tekstams, jungiantiems visą koncertą, suteikiantiems galimybę muzikantams pailsėti. Šiais metais scenarijų lyg ir pakišo pats gyvenimas. Kadangi prieš kultūros namus jau iškilo naujas bibliotekos pastatas, nusprendėme žiūrovams pristatyti naują „kultūrniamio su biblioteka komplekso“ direktorių – Vasiliauską (jo vaidmenį atliko Rimas Misiukonis). Jam teko nemenka užduotis – priimti į naują darbo vietą kandidatą Jurgelį (Tomas Senda), išsiaiškinti, ar turi meninių gebėjimų. Na ir pradėjo direktorius patikrinimą... Žiūrėjo, ar Jurgelis geba dainuoti. Deja, šiam nelabai tai pavyko. Tada tikrino, kaip greitai ir atidžiai atliks šokio žingsnelius, bet ir čia Jurgeliui nelabai sekėsi. Siūlė dar ir eiliuotą tekstą išmokti. Gal būsias koncerto vedėjas? Vis dėlto Jurgelio talento nepamatė. Dar groti bandė Jurgis, bet ir jam grojant direktorius neįžvelgė didelių gebėjimų. Tad galiausiai konstatavo: „Negrok, Jurgeli, o verčiau paplok už koncertą tiems, kurie jį surengė.“ Nusiminęs Jurgelis prisiminė savo senelį vis kalbėjus, kad „muzikantus Džievulis in rankas pabucavo, dėl to jie tep gražai graina, dainininkus in kosarį – užtai tep gražai dainuoja, šokėjus – in kojias, tai jie langvai šoka“. Nusivylęs klausė pats savęs: „Tai kažki, in kur

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Džievulis bus mani pabucavis, kad aš tep niekur necinkamas?“

Pliūpsnį juoko ir gerų jausmų sukėlęs koncertas pasibaigė išleistuvėmis. Tradiciškai iš kapelos palydime Punsko Kovo 11-osios licėjaus abiturientus. Šiais metais iš „Klumpės“ gretų palydėjome akordeonininką Povilą Sendą. Povilas – nepaprastai geranoriškas ir paslaugus vaikas. Nors jis dar mokėsi Suvalkų 2-ojo laipsnio muzikos mokyklos akordeono klasėje, rasdavo laiko ir noro puoselėti savo tautinę kultūrą, muzikuoti kartu su liaudiškos muzikos ansambliu. Tokia proga visada padėkojame ir tėvams, o Alicija ir Jonas Sendos iš Šlynakiemio užaugino keturis tvirtus sūnus – ažuolus, kurių trys tą vakarą buvo scenoje.

Ansambliciai niekuomet neužmiršta padėkoti vadovams. Skiria jiems nuoširdžius padėkos žodžius bei pačią gražiausią dovaną – gėles.

Kultūros namų ansamblių veiklą remia Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerija, už ką esame labai dėkingi. Gavę paramą galime įsigyti rūbų detalių, audinių rūbams, scenografijos elementų ir – kas labai svarbu – dalinai sumokėti už transporto paslaugas vykdami į koncertines keliones.

Nuoširdžiai dėkoju visiems ansambliciams, jų šeimoms už supratimą ir norą puoselėti lietuvių kultūrą. Vadovams ačiū už puikų bendradarbiavimą, atkaklų darbą ir optimizmą, kuris ir padeda pasiekti užsibrėžtus tikslus. Didžiausi padėkos žodžiai taip pat koncerto vedėjams, nepakartojamiems Rimui Misiukoniui, Tomui Sendai, scenarijaus autorei Inai Simanauskienei. Ir dar labai ačiū techniniams pagalbininkams – Raimundui Vailioniui, Gabijai Uzdilaitei bei visada mielai mūsų veiklą remiančiai įvairiais darbais Julijai Čėplienei. Šitaip sutelkę pajėgas mažais žingsneliais esame pajėgūs nuveikti didelius darbus. Dar kartą visiems ačiū.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Prabėgo dar vieneri „Dzūkijos“ choro veiklos metai

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

BOŽENA BOBINIENĖ

Birželio 4 dieną Punsko lietuvių kultūros namuose choras „Dzūkija“ kartu su vaikų ir jaunimo vokaline grupe „Balsynėlis“ pakvietė žiūrovus į autorinį koncertą „Popietė su daina“. Paprastai šiuo renginiu apibendrinamas choro kūrybinis sezonas. Dar tik pasirodžiusi lietuviškų ansamblių sąskrydyje Burbiškiuose, „Dzūkija“ pradeda atostogų pertrauką. Beje, šiemet choro veikla kiek prasitęsė. Dainininkai dalyvavo Dzūkų dainų ir šokių šventėje „Tradicijų keliu“ Alytuje. Liepos 1 dieną vyks į chorų šventę „Muzika – mano gyvenimas“ Varėnoje. O naują sezoną jie pradės išvyka į festivalį Turkijoje, į kurį žada vykti su savo „senais draugais“ iš Alytaus – „Varsos“ choru.

Tačiau sugrįžkime prie gana darbingo 2022/23 metų „Dzūkijos“ veiklos sezono pradžios. 2022 metų spalį choras iškilmingai paminėjo savo gyvavimo 65-ąjį jubiliejų. Šventėje dalyvavo mūsų bičiuliai – Alytaus KKC kamerinis choras „Varsa“ (vad. V. Simanauskas), Punsko LKN vokalinė grupė „Balsynėlis“ (vad. E. Grimalauskienė), Punsko parapijos jaunimo šlovinimo grupė „Kairos“ (vad. B. Venslauskienė). Šis jubiliejus išsiskyrė keliais įsimintiniais faktais. „Dzūkijai“ buvo įteikta ypatinga dovana – Dariaus Zimnicko, buvusio šio choro dalyvio ir dirigento, o šiuo metu Varšuvos Frederiko Šopeno muzikos universiteto profesoriaus, daugelio žymių Varšuvos chorų

„Popietė su daina“

dirigento ir vadovo, sukomponuota daina „Namų giesmė“ (Algio Uzdiolos žodž.). Jubiliejiniame koncerte su „Dzūkijos“ choru kartu dainavo ne tik Alytaus „Varsa“, bet ir vokalinė-instrumentinė grupė „Kairos“, su kuria vėliau buvo įgyvendintas bendras projektas – įrašytas giesmės „Tavo žodis“ vaizdo klipas. Dar viena maloni staigmena ta, kad choro dalyviai jubiliejiniam koncertui pasipuošė naujais sceniniais rūbais (įsigytais skyrus lėšų Palenkės vaivadijos maršalkos įstaigai).

Po mėnesio, lapkritį, Punsko choristai buvo nuvykę į Alytų sveikinti „Varsos“ choro dalyvius su 50-uoju veiklos jubiliejumi. Tą patį mėnesį „Dzūkija“ koncertavo Lenkijos lietuvių draugijos 65-ajame

jubiliejuje Seinuose.

Iki Kalėdų choras dalyvavo labdaros koncerte „Pasidalink!“ bei kartu su „Kairos“ jaunimu įgyvendino anksčiau minėtą projektą. Be to, intensyviai ruošėsi tradiciniam kalėdinių giesmių turui po Punsko ir Seinų kraštą. Vos ne kiekvieną 2023 metų sausio sekmadienį „Dzūkija“ pristatė savo kalėdinį repertuarą klausytojams Punsko, Smalėnų, Žagarių, Seinų bažnyčiose, taip pat Musninkų ir Kernavės šventovėse, kur šiuo metu klebonauja buvęs Punsko parapijos vikaras kun. Marius Talutis.

Artėjant jubiliejinei Dainų šventei, kuri vyks 2024 metais Vilniuje, „Dzūkijos“ vadovas Vidas Simanauskas ne tik moko choristus šventės repertuaro, bet

ir skatina dalyvauti specialiuose mokymuose, repeticijose. Dainuoti scenoje, pavyzdžiui, su keletu kitų chorų yra iššūkis tiek dainininkams, tiek chorvedžiams, dirigentams. Tačiau suėjus į vieną sceną šimtam chorų – tai jau iššūkis, reikalaujantis iš visų tam tikrų gebėjimų, išsiklausymo, dėmesingumo ir drausmės. Tie įgūdžiai yra lavinami būtent bendrų repeticijų, mokymų metu. Viena tokių galimybių buvo dainų, muzikavimo ir šokių dirbtuvės su Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansambliu kovo 11-ąją Punske. Kitas panašaus pobūdžio susitikimas vyko gegužės vidury. Su penkiais iš Lietuvos į Punkską atvykusiais chorais repetuota Dainų šventės repertuarą. Rezultatas buvo pristatytas specialaus koncerto Punsko LKN metu. „Dzūkijos“ choristai nemažą dalį Dainų šventės repertuaro jau yra išmokę, tačiau jubiliejinio, išskirtinio Dainų dienos renginio kūrinių apimtis labai plati, tad kiekviena proga pakartoti ar susipažinti su kuo nors nauju yra be galo vertinga.

Gegužės pabaigoje „Dzūkija“ da-

Sąskrydyje

lyvavo Žagarių bažnytelėje organizuojamoje šventėje „Giesmių pynė Marijai“. Po savaitės choristai savo dainas pristatė šio straipsnio pradžioje paminėtoje „Popietėje su daina“. Po dviejų savaitių lankėsi Alytuje, o vėliau su visais Punsko-Seinų-Suvalkų krašto ansambliais dalyvavo tradiciniame Sąskrydyje.

Ir taip apskome visą „Dzūki-

jos“ choro kūrybinės veiklos metų ratą. Kaip minėjau, dar laukia vienas koncertas. Sugrįžę iš Varėnos šventės, „Dzūkijos“ dalyviai galės kiek atsipūsti, bet neilgai – rudenį leisis į tolimą kelionę, į festivalį Turkijoje, o sugrįžus teks kibti į darbą ir tobulinti Dainų šventės repertuaro dainas.

Galbūt paskaičius gali atrodyti, kad choristo dalia labai sunki: tiek koncertų, repeticijų! Tačiau būtent visa tai atperka pasirodymai scenoje, žiūrovų plojimai, malonūs atsiliepimai, naujos pažintys ir patirtys, bendravimas su kitais choristais bei dirigentais ir dainavimas kartu, taip pat artimos ir tolimos kelionės. Beje, Punsko LKN meno ansamblių veiklą, artimas „Dzūkijos“ keliones remia (jų transporto išlaidas padengia) Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerija. Už tai „Dzūkijos“ choras kartu su vadovu unisonu taria ačiū!

Dzūkų dainų ir šokių šventė „Tradicijų keliu“

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Prekybos centre

Jurgita: Gal pirmiausia eikim kartu pažiūrėti *odkužačų*, o paskui kiekviena savo reikalų tvarkyt ir apsipirkti? Ir 12 valandą susitikim prie parduotuvės „Big Star“. Tada užeisim dar į „Saulutę“ nusipirkti, ko trūksta pietums, t. y. *fritkių, pundelio* šviežių krapų ir *krusty*.

Alma: Gerai. Man būtinai reikia naujos *ladovarkės* telefonui.

Jurgita: O man *sušarkės* plaukams...

Alma: Na, šiandien tai tikrai nemažai pinigų teks išleisti...

Jurgita: Bet juk visko reikia. Aš turiu tūkstantį zlotų. Manau, pakaks. Gali pritrūkti tik tada, jei užeisiu į „Rosmaną“ ☺.

Alma: Aš pasiėmiau du tūkstančius. O ar galėtum „Rosmane“ man

nupirkti *odpliamiačų* „Vanish“ ir kokį nors *odsviežačų*?

Jurgita: Kokio kvapo?

Alma: Vanilės arba jazminų.

Jurgita: Gerai. Kad tik neužmirščiau... O Tu atsimink, kad važiuodamos iš Suvalkų turim užsukti pas mano tetą Teresę paimti *rasodos*. Ji skambino mamai ir sakė, kad augaliukai taip *subujojo*, jog užteks jų bent trims šeiminkėms.

Alma: Atsiminsiu. Lekiam greičiau žiūrėti tų *odkužačų*, o paskui eisiu ieškotis drabužių Ramunės ruošiamam vakarėliui. Jo tema – *70-ųjų metų* jaunimas. Reikia apsirngti panašiais drabužiais, kokius vilkėta tais laikais.

Jurgita: Puikus sumanymas!

Alma: Ir dar gerai, kad vakarėly nebus labai daug žmonių. Ramunė sakė, kad *ne daugiau dvidešimties*. Tai ir atmosfera bus jauki.

Jurgita: Man irgi atrodo, kad kai ne per daug dalyvių – būna jaukiau. Tik ar nebūtų geriau Tau užsukti į kelis *ciucholiandus* ir ten

pasieškoti? Man atrodo, kad juose rastum daugiau tokiam vakarėliui tinkamų drabužių negu čia, prekybos centre.

Alma: Iš tiesų. Tada vėliau dar kartu užlėksim į keletą *ciucholiandy*.

Jurgita: Gerai. Gal ir aš sau ką nors gražaus rasiu?

* * *

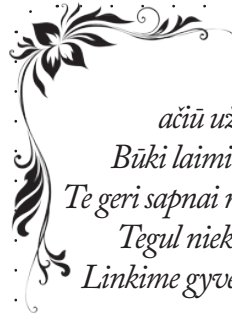
Jurgitos ir Almos pokalbyje įsivėlė daug neteiktinų svetimybų, kurias neretai pasitaiko pavartoti ir ne vienam iš mūsų. Štai tų žodžių lietuviški atitikmenys: *odkužačius* – *dulkių siurblys*, *fritkės* – *gruzdintos bulvės (bulvytės)*, *gruzdės*, *pundas*, *pundelis* – *ryšulys*, *ryšulėlis*, *šūsnis*, *glėbys*, *krustai* – *žagarėliai*, *auselės*, *rasoda* – *pasodai*, *daigai*, *bujoti* – *vežėti*, *keroti*, *tarpti*, *kles-tėti*, *sušarkė (plaukams)* – *(plauky) džiovintuvas*, *ciucholiandas* – *dėvėtų drabužių parduotuvė*, *ladovarkė (telefonui)* – *(telefono) kroviklis* ar *įkroviklis*, *odpliamiačius* – *(dėmių) valiklis*, *odsviežačius* – *(oro) gaiviklis*. Kartais pavartojami ir žodžių junginiai: *telefono pakrovėjas*, *dėmių išėmėjas*, *oro gaivintojas*. Tačiau jie taip pat netaisyklingi. Mat daiktavardžiai, žymintys įrankius bei kitas darbo priemones ar tam tikras medžiagas, su priesagomis *-ėjas*, *-tojas* nedaromi.

Dešimtis reiškiančių kelintinių skaitvardžių įvardžiutinės formos nevirtotinos dešimtmečiams žymėti, pvz.: *70-ųjų metų (Aštuntojo dešimtmečio) jaunimas buvo kitoks nei mes. Trisdešimtieji (Ketvirtasis*

dešimtmetis, t. y. 1930–1939 m.) buvo kūrybiškiausias šio poeto gyvenimo dešimtmetis.

Skaitvardžių kilmininkas nevartotinas lyginamajai kiekybei, taip pat laiko trukmei reikšti su aukštesniojo laipsnio prieveiksmiais (*ne daugiau, (ne) mažiau, (ne) anksčiau, (ne) vėliau, (ne) ilgiau, (ne) trumpiau* ir pan., pvz.: *Renginyje dalyvavo daugiau šimto (daugiau kaip šimtas, daugiau negu (nei) šimtas, per šimtą, šimtas su viršum) žmonių. Reikia parašyti ne mažiau keturių puslapių (ne mažiau kaip keturis, ne mažiau negu (nei) keturis puslapius). Picos teks palaukti ilgiau valandos (ilgiau kaip valandą, ilgiau negu (nei) valandą).*

*Miela sese, mama, močiute, promočiute,
ačiū už Tavo gerumą, už tai, kad esi, kad likai nesuklypus.
Būki laiminga, sveika ir linksma. Tegul Tavo akys mato tik šviesą.
Tę geri sapnai naktimis aplanko. Tegul širdis sutalpina pavasarius ir vasaras.
Tegul niekada nepavargsta rankos, išmokiusios mus sėti ir auginti.
Linkime gyventi Tau taip ilgai, kad Tavo amžiaus parodydėtų net medžiai.*

Birželio 30 d. **Genė Buračiauskienė** iš Klevų švenčia 80-ąjį gimtadienį. Gražaus jubiliejaus proga sveikina

Broliai Juozas ir Sigitas bei dukra Gražina su šeimomis

Liepos 8 d. jubiliejų švęs **Stasė Miliauskienė.**

*Yra gyvenime ir praeitis, ir ateitis,
Ir dideli darbai, ir didelės svajonės.
Laimingas tas, kas moka atvira širdim
Gyvenimą nueiti ir mylėti žmones.
Tad būki laiminga, kai vasara pražysta!
Tad būki laiminga, kai paukščiai grįžta!
Laiminga būk ir rudenį, ir žiemą!
Laiminga būk kiekvieną dieną!*

Sveikiname Tave gimimo dienos proga ir norime palinkėti visko, kas gyvenime svarbiausia: tvirtos sveikatos, begalinio džiaugsmo, amžinos jaunystės, plačios šypsenos ir tiesiog laimės!
Tegu visi vargai Tave aplenkia, o laimės akimirku netrūksta, juk esi verta tik geriausio!
Dievulio palaimos, mylima sesute.

Sesuo ir broliai su šeimomis

Mano gimtinė

*Gimtinė, kur ošia beržai,
Vairvorykštės juosta vingiuoja,
Kur šlama nuo vėjo rugiai
Ir šneka šaltinis dauboje.*

*Kur motina švelniai, ramiai
Supa lingę, lopsinę dainuoja,
O močiutė žiemos vakarais
Linus verpia ir maldą niūniuoja.*

*Gimtinė, kur traukia širdis,
Kur bėgiojom vaikystės takais.
Ir jokia pasaulio šalis
Gimtinės tikrai nepakeis.*

Šia daina sveikiname
Joną Vaznelį (86 m.) iš Punsko
ir **Joną Nevulį** (68 m.) iš Suvalkų.
Linkime geros sveikatos,
gražiai dainuoti ir groti.

Gediminas Kraužlys ir „Tėviškės aidai“

PARDUODU

šalto spaudimo natūralų rapsų aliejų
litrinės talpos buteliuose.

Kreiptis į Ireną ir Vytautą Pečiulius
tel. +48 792 202 773.